

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

PRED SEMINARJEM SLOVENSKE SKUPNOSTI

V soboto, 12. t.m., bo v Devinu seminar, ki ga prireja deželno vodstvo Slovenske skupnosti. "Neuspeh na zadnjih deželnih volitvah postavlja Slovensko skupnost in vse, ki v njej delujemo, pred zahtevo, da na novo premislimo svoj položaj, prehojeno pot, pa tudi cilje in sredstva našega nadaljnjega delovanja". Tako je napisal deželni tajnik edine slovenske politične organizacije v Italiji Martin Breclj v vabilu na omenjeni seminar, ki bo notranjega značaja in bo predvidoma trajal od 15. ure do 19.30. "Premislek o naši stranki terja - še bremo v vabilu - tudi pretres položaja in možnosti nadaljnjega razvoja celotne naše narodnostne skupnosti".

Res je, da je Slovenska skupnost že na dveh zaporednih volitvah ostala brez svojega predstavnika v deželnem zboru Furlanije-Juljske krajine, a je prav tako res, da se je to zgodilo ne toliko po krivdi tradicionalnih volivcev li-pove vejice, temveč predvsem zato, ker so tako hotele politične sile večinskega naroda (žal tudi ob podpori njihovih slovenskih kolaboracionistov). Kot pribito namreč drži, da bi SSK mirno samostojno izvolila svojega deželnega poslanca tako leta 1993 kot v letošnjem juniju, če deželni zbor ne bi bil spremenil dotedanjih volilnih predpisov tik pred predzadnjimi volitvami.

Slovenske skupnosti in slovenske narodne manjšine v Italiji v tej zvezi ne morejo prav nič zanimati disputi okrog proporcionalnega in večinskega volilnega sistema iz zelo preprostega razloga, ker za slovensko narodno manjšino ne prihaja v poštev oblast, temveč le prisotnost njenih izvoljenih predstavnikov v vseh zakonodajnih in upravnih telesih, kjer se sklepa in odloča o njeni usodi.

Že od deželnih volitev leta 1993 smo pričali absurdu, da v deželnem zboru Furlanije-Juljske krajine ni predstavnika slovenske manjšine, čeprav je bila prav njena prisotnost odločilni razlog, da je republiška ustava določila za to deželo poseben statut. V tem pogledu se Slovenska skupnost ne more posipati s pepelom, če v letošnjem juniju ni izvolila svojega deželnega poslanca. Jasnno je namreč, da se je to zgodilo, ker so tako odločili tisti, ki imajo škarje in platno v svojih rokah. To pa še ne pomeni, da bo takšno stanje trajalo v nedogled. Naloga Slovenske skupnosti pa je, da večinski narod v državi in predvsem mednarodno javnost jasno opozori, da ne bo mirovala vse dotlej, dokler se ne bo pravično uredilo vprašanje zajamčenega zastopstva manjšine, kar je zanjo danes gotovo naravnost življenjskega pomena.

Seminar, ki ga bo 12. t.m. priredilo deželno vodstvo Slovenske skupnosti, bo gotovo pomemben dogodek v življenju naše manjšinske politične organizacije in tudi v življenju celotne manjšine. Zato mu želimo največjega uspeha. Razprava naj bo čim bolj poglobljena in tudi kritična. Prepričani pa smo, da ne bo nihče postavil v dvom nadaljnega obstoja SSK, saj bi si v tem primeru sami žagali vejo, na kateri sedimo. Odpovedali bi se namreč pravici, da sodelujemo pri oblikovanju temeljnih smernic vsedržavne politike, predvsem pa pri oblikovanju lastne prihodnosti.

DRAGO LEGIŠA

02 Janez Povše
POTREBUJEMO VEČ SOLIDARNOSTI

Zahvale učitelji ne iščejo, jo pa potrebujejo tako kot vsi drugi ljudje... Spoštljiv odnos je najmanj, kar sme človek pričakovati od sočloveka, in pri tem učitelj ne more biti izjema. (Berta Golob)

ŠTIRJE POLNI DNEVI 8. DRAGE MLADIH IN DRAGE 98

IZZIVI DRAGE

IVAN ŽERJAL

V nedeljo, 6. septembra, so se s predavanjem Jožeta Pučnika zaključili 33. študijski dnevi Drage 98. Strniti štiridnevno dogajanje pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, kjer sta od 3. do 6. t.m. potekali 8. Draga mladih in Draga 98, v en sam članek, ni lahko, pa naj bo prispevek še kako obsežen. Ni lahko, saj tu ne gre

samo za predavanja, okrogle mize in predstavitve knjig, gre za posege v razpravo, gre za to, kako so udeleženci spremljali dogajanje, gre na koncu tudi za vrsto drobnih dogodkov ter srečanj in občutkov ob njih. Vse to sta Draga in Draga mladih in v tem je verjetno tudi čar teh manifestacij, za kateri sta najbolj zaslužna glavna prireditelja, Društvo slovenskih izobražencev in Mladini v odkrivanju skupnih poti.

Prireditelji Drage mladih (letos je bilo največje breme organizacije na ramenih Združenja katoliških študentov iz Ljubljane) so si že od vsega začetka, se pravi od leta 1991, zadali cilj, da, z razliko od "starejših", vzamejo v poštev točno določeno tematiko, namesto štirih predavanj o različnih temah. Letošnja tema je bila *Mesto civilne družbe v demokraciji*: šlo je za to, kakšno vlogo naj ima t.i. civilna dru-

žba, se pravi združenja, društva, gospodarstvo, mediji, skratka državljani, v državi, v kateri živijo. V predavanju Toneta Jamnika ter v obeh okroglih mizah in v razpravah so si udeleženci verjetno ustvarili precej dobro sliko možnosti in meja, ki jih imajo komponente civilne družbe, in to v dveh državah, tako v Sloveniji kot v Italiji. Če se v Sloveniji civilna družba, vredna tega imena, zelo težavno vzpostavlja zaradi še vedno prevladujočih "starih sil", je v Italiji zaradi pojave globalizacije začetki, kot tudi drugod, splošno krizo na vseh področjih, pri čemer ravno sodstvo in mediji ne dajejo ravno najlepšega zgleda. Vendar, kot so, vsak z drugimi besedami, dejali udeleženci prve okrogle mize - časnikar tednika Mag Janez Markeš, ustavni sodnik republike Slovenije Peter Jambreč, predsednik SSO Sergij Pahor in Samo Pahor - brez razvoja in delovanja raznih samostojnih združenj državljanov ne gre. Treba je vztrajati, saj, kdor vztraja, na koncu zmaga. Verjetno najzanimivejša je bila okrogla miza, ki je sklenila 8. Drago mladih, z naslovom *Glavni problemi mladinskega dela in dela za mlade*. Slovenski minister za delo Tone Rop, vodja projekta Skala Martin Lisec, bivši minister v študentski vladi Uroš Slamič ter ravnatelj SDGZ Vojko Kocjančič so, vsak s svojega zornega kota, podali analizo stanja današnje mladine v Sloveniji in v zamejstvu ter možne rešitve. Posebej je bila tu poudarjena važnost preventivne vzgoje mladih, sodelovanje vladnih in nevladnih ustanov itd. Zamisliti pa bi se morali nad sliko, ki jo je o zamejski mladini podal Vojko Kocjančič. Iz njegovega posega izhaja, da je generacija mladih od 15 do 30 let generacija nevidnih, ciničnih in pragmatičnih ljudi, ki jim družba ne nudi vrednot. Ti ljudje mislijo najprej na zabavo, izmikajo se odgovornostim in iščejo čim manj težavno službo. Vzrokov za to je več, vsekakor bi morali biti na to pozorni.

OB ZAČETKU ŠOLSKEGA LETA

NALOŽBA ZA PRIHODNOST

MAJDA ARTAČ STURMAN

September je spet tu: vsiljivi televizijski oglasi, reklamni panoji in lepaki, privlačne izložbe papirnic in živahne veleblagovnice nas že kak teden opozarjajo na začetek novega šolskega leta. Po počitniškem mrtvilu se obnavlja kulturna, športna in razvedrilna dejavnost naših društev, saj bodo od Milj do Kanalske doline polagoma stekli tudi raznovrstni jezikovni in računalniški tečajji za otroke in odrasle, glasbeni pouk, pevstva dejavnost, telovadne ure, ki se marsikje odvijajo v šolskih telovadnicah in učilnicah.

Šolska vrata se v zadnjih letih odpirajo različnim dejavnostim, slovenska šola pa se vse bolj vrača v krajevno stvarnost. Tako so hvalevredne in odmevne pobude nekaterih šol, na katerih učenci pod mentorstvom učiteljev raziskujejo vaško zgodovino in običaje, zbi-

rajo ljudske pesmi in svoje delo predstavljajo v raziskavah, biltenih, na razstavah ali prireditvah. Marsikje se tiskajo šolska glasila, ki spodbujajo mlade k pisanju in sodelovanju. Tudi proslave ob pomembnih obletnicah pritegnejo veliko število sodelujočih: od učencev in njihovih staršev do glasbenih in pevske skupin iz ožje ali širše okolice. Šola s svojo centripetalno silo postaja jedro kulturnega in družabnega življenja.

Na predavanjih, Prešernovih proslavah in prireditvah se okrog šolskega jedra zbira precejšnje število ljudi. Vsaka se tako majhna šola, tudi z majhnim številom učencev, je torej pomemben socializacijski prostor, zato mora ostati. Postati pa mora vse bolj tudi kulturna delavnica, kovnica novih idej in načrtov, ki krepi, ohranja in ustvarja kulturno in narodno zavest.

STRAN 2

STRAN 6

02 Alojz Tul, Vida Valenčič
RUSIJA NA KOLENIH

03 Jurij Paljk / intervju
ZORA KOREN SKERK

06 Matjaž Rustja
DRAGA, NENADOMESTLJIVI FORUM

07 Nada Pertot
JEZIKOVNI KOTIČEK

07 Jurij Paljk
AKADEMIJA V SVEČAH

09 Marko Tavčar
POLETNI PEVSKI TEDNI NA OPČINAH

10
VRHOVCI PO GRADNIKOVH POTEH

12 Kristina Bednarik
MED SLOVENC V HAMBURGU

14 Mara Petaros
EVRO: NAŠA NEZNANKA

16 Egidij Vršaj
JUBILEJ 2000: MODERNA EKONOMIKA...

NALOŽBA...

Ob začetku šolskega leta sicer ostaja še veliko negotovosti, nerešenih vprašanj in problemov (nova matura, podaljšano obvezno šolanje, položaj nekaterih šol, število stolic, položaj suplentov), ki mučijo italijansko šolstvo in še posebej slovenske šole v Italiji. V tem nelahkem času naj nam bo vodilo skrb za zdravo in prijazno šolo, povezano z družbeno stvarnostjo, skrb za kvaliteto medosebnih odnosov. Pozornosti naj bo deležen vsak učenec, da bo mogel razviti svoje sposobnosti in se kasneje tvorno vključiti v našo stvarnost kot njen dejaven sooblikovalec.

Kot posrednica kulturnih pridobitev, znanja slovenskega jezika in temeljnih vrednot odigrava slovenska šola v zamejstvu nenadomestljivo vlogo, zato ji moramo zagotoviti obstoj in kontinuiteto ne samo s pravnega, ampak tudi s človeškega vidika. Kajti vitalnosti slovenske šole ne bodo ohranjali samo državni prispevki niti ne sodobno opremljeni računalniški laboratoriji, marveč predvsem otroci, učenci in dijaki. Vanje je vredno verjeti in vlagati: to je najboljša naložba za našo skupno prihodnost.

KOROŠČI SEZNANJENI S PREDLOGOM ZAŠČITNEGA ZAKONA

V Portorožu so se srečali predsednik Narodnega sveta Koroških Slovencev in sodelavci s podpredsednikom Slovenske skupnosti Marjanom Terpinom in članom deželnega tajništva Damijanom Terpinom, ki sta koroškimi zastopnikoma obrazložila stališče SSK do predloga zaščitnega zakona za Slovence v Italiji, ki ga je izdelal poslanec Maselli. SSK je namreč ocenila, da je ta predlog nesprijemljiv, dokler se povsem ne spremeni četrty člen, saj bi tak, kakršen je, pomenil za Slovence v Italiji ponovno odlaganje vsake zaščite v nedogleden čas. Nesprijemljivo je namreč, da republika Italija po več kot petdesetih letih skuša le izigrati slovensko manjšino, ki živi v njenih mejah, in se ne misli resno lotiti tega problema.

Koroški zastopniki so predstavniki SSK zagotovili solidarnost in bodo o tem informirali tudi avstrijske politike, kar ima poseben pomen sedaj, kole-ti predsedujejo Evropski zvezi.

SLOVENŠČINA NAJ POSTANE URADNI JEZIK EZ

Pristojni odbori državnega zbora Slovenije obravnavajo izhodišča za pogajanja o vstopu slovenske države v EZ. Začetek pogajanj napovedujejo za čas pred koncem leta. V izhodiščih za področje kulture je kot najbolj pomembna vsebovana zahteva, da slovenščina postane uradni jezik EZ. Zagotovila v tem smislu so pristojni organi v Bruslju že večkrat dali.

Skrb za usodo slovenščine je pred kratkim izrazil Sergij Pelhan, nekdanji minister za kulturo. Po njegovem je v Sloveniji "med mladimi in mnogih področjih angleščina že skoraj enakovreden jezik slovenščini".

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

TJA OD SVETA DO MANJŠINE VSI POTREBUJEMO VEČ SOLIDARNOSTI

Skoraj ni mogoče verjeti, kaj vse se dogaja oz. ne dogaja v Posočju po potresu. Minili so meseci, država še vedno ni učinkovito ukrepala in prizadeti so na svojo roko pričeli obnavljati svoje domačije. Prej jim je bilo namreč rečeno, da morajo počakati na uradna obnovitvena dela. Človek bi pomislil, da se kaj takšnega lahko zgodi le v mladi in neizkušeni državi, toda zelo podobne stvari se dogajajo v Italiji, ki je država z utečeno demokracijo in trdnimi moralnimi temelji, na katera se pogostoma sklicuje. V Sarnu se po katastrofalnem majskem zemeljskem potresu s strani države kar nekaj dolgih mesecev ni zgodilo prav nič. Upravičeno lahko ugotovimo, da se v obeh primerih zelo težko počutimo varne v misli na možno nesrečo, ki bi nas utegnila prizadeti. Z eno besedo: v sodobno državo je v mnogo premajhni meri vgrajena solidarnost, torej pripravljenost priskočiti na pomoč lastnim ljudem v stiski.

Ob tem se je mogoče spomniti tudi širših razmer, zakaj ne kar sveta. Svet postaja ena sama celota, toda podatki pripovedujejo, da se razlike med razvitimi in revnimi povečujejo, da je vse več lakote in bolezn. Jasno je, da je tu na potezi razviti svet, ki se še vedno oklepa čuta za dobiček in vse premalo čuta za solidarnost. Solidarnost kot da bi bila izmišljotina moralistov in sanjačev, realna politika je več kot toliko ne upošteva. Azijska in ruska finančna kriza sta nemara v službi "prisilne" uveljavitve solidarnosti: česar razviti svet ni hotel dati, čeprav bi lahko dal, mu bo odvzeto? Kaj res nismo dovolj usposobljeni, da bi ustvarjali svet novega časa tako, da bi dajali najnujnejše stvari tistim, ki jih nimajo? Zdi se, kot da vsi skupaj v nujno solidarnosti še nismo dovolj prepričani, kot je bilo na primer videti iz nedavnega televizijskega pogovora z italijanskimi ekonomisti in podjetniki o razlogih in posledicah ruske krize. Na vprašanje, ali ob ogromnih dobičkih vlaganja v Rusijo ni bilo vendar mogoče predvidevati, da se prav takšna situacija praviloma lahko preobrne v nasprotno smer in padec, ni želel nihče odgovoriti. Zavladal je mučen in zgovoren molk. Vse se je očitno odvijalo po načelu dobička in brez misli na kakršno koli solidarnost.

Kar se tiče nas in naše manjšine ter seveda tudi mlade države Slovenije, pa je mogoče opozoriti na tisto manjkajočo solidarnost, ki bi jo v korist vseh morali uresničiti v misli na lasten narod. Bolj bi lahko bili solidarni do drugače mislečih rojakov v polpretekli zgodovini, s čimer bi drug v drugem prepoznali nepogrešljive pripadnike istega rodu, istega naroda. Tovrstna solidarnost bi poenotila našo zgodovino in usodo ter nas človeško približala in obogatila.

RUSIJA NA KOLENIH

ALOJZ TUL

O gospodarski in politični krizi Rusije oz. Ruske federacije se razpisuje svetovno časopisje in vsakodnevno obširno poročajo radijski in televizijski mediji. Vsi se zaskrbljeno sprašujejo, kaj bo ta kriza prinesla oz. kako se bo dala rešiti, če se sploh rešiti da. Veliko odmevnost zadnjih dogajanj v Moskvi je pripisati dejstvu, da v primeru Rusije gre za glavno naslednico nekdanje Sovjetske zveze in po razsežnosti največjo državo na zemlji s 17 milijoni kvadratnih kilometrov in 150 milijoni prebivalcev, ki ima poleg velikih naravnih bogastev tolikšno količino jedrskega orožja, da lahko z njim večkrat uniči življenje na našem planetu.

Oglejmo si zato v glavnih obrisih nastanek današnje Ruske države in njen burni politični razvoj, ki je pripeljal do današnjega kriznega stanja. Potem ko so predstavniki Beloruske republike, Ruske federacije in Ukrajine kot ustanovitelji federacije Sovjetske zveze (leta 1992) 8. decembra 1991 slovesno razglasili njen razpust, je bila odprta pot novi geopolitični ureditvi na prostoru odpravljene Sovjetske zveze. Na tej osnovi se je, zgodovinsko gledano, spet obnovila država z dvojnimi imenom Rusija-Ruska federacija. To se je uradno zgodilo 17. aprila 1992. Z imenom Rusija so hoteli poudariti državotvornost ruskega naroda, z imenom Ruska federacija pa skupno državotvornost vseh narodov in ljudstev, živčih na prostranem ozemlju nove državne tvorbe.

Od nekdanjih članic Sovjetske zveze so se v tem obdobju osamosvojile Ukrajina, Belorusija, Estonija, Letonija, Moldavija, Azerbajdžan, Kirgizija, Uzbekistan in Tadžikistan. Še prej, t.j. 1990 oz. 1991, sta se osamosvojili Georgija in Litva.

Do dejanskega razpadanja Sovjetske zveze pa je prišlo že pred njeno pravno smrtjo, ko je bil na njenem krmilu še Mihael Gorbačov, oče reformnega procesa, znanega pod imenom "perestrojka". Avgusta 1991, ko je bil Gorbačov na dopustu ob Črnem morju, je prišlo do znanega poskusa državnega udara s strani skupine vplivnih mož na čelu pomembnih položajev v državni upravi. Tedaj je prišel na površje predsednik Ruske republike Boris Jelcin, ki je pozval državne institucije in civilno družbo, naj se dvignejo proti vstajnikom in obranijo sedež parlamenta v Beli hiši v Moskvi. Uporniki so bili vojaško poraženi. S tem je bila Jelcinu odprta pot za odstavev Gorbačova in lastno politično uveljavitev na čelu nove Ruske federacije oz. Rusije. Vodenje nove države pa se je izkazalo vse prej kot lahko. Razkroj sovjetskega upravnega, gospodarskega in vojaškega ustroja je nujno povzročil raz-

novrstne težave v prilagajanju novim razmeram. Novonastale politične stranke so težko našle skupen imenovalec v bistvenih vprašanih glede izvajanja potrebnih reform. Parlament (duma) in vlada sta si stalno nasprotovala, tako da tudi odobrenih reform dejansko ni bilo oz. ni mogoče izvajati. To se je pokazalo posebno pri izterjevanju davkov in drugih dajatev. Primanjkljaj državnega proračuna v tem obdobju je vlada krila z najemanjem mednarodnih posojil z visokimi obrestmi, ki jih trenutno ne more vračati. Država bi potrebovala druga mednarodna posojila. Tu se je ravnovesje zamajalo in povzročilo padec vrednosti rublja. Denarne borze v svetu so to zabeležile z občutnim padcem sklepanja poslov v zvezi z naložbami v Rusiji. Ameriški predsednik Clinton je med

svojim nedavnim obiskom v Moskvi dal jasno razumeti, da se morajo Rusi reševanja krize najprej lotiti sami, šele potem bodo lahko računali na zunanjo pomoč.

Že itak težko gospodarstvo in finančno krizo nevarno zaostrejuje politična nestalnost, ki jo, kot rečeno, povzroča stalno trenje med vlado in parlamentom, v katerem imajo opozicijske stranke s komunisti na čelu znatno premoč. Predsednik Jelcin je v nekaj mesecih trikrat menjal ministrskega predsednika. Sedaj je spet na vrsti Černomirdin, ki skuša sestaviti neke vrste vlado narodne rešitve. Komunisti so sprva obljubili svoje sodelovanje, a so ga nato odpovedali. Zahtevajo predhodno odstop predsednika Jelcina, češ da je on kriv za sedanje stanje.

STRAN 16

RAZPAD RUSIJE

VIDA VALENCIČ

V zadnjih tednih smo osuplo strmeli v razkosano telo velike Rusije. Ko se je končala dolga faza komunizma, je celotno svetovno mnenje slepo verjelo v ruskega leaderja Jelcina, ne da bi ob tem pomislilo, da niti on nima v rokavu recepta za reformo te velikanke državne enote. Tako reklamirana privatizacija, ki se je Zahodu zdela znak demokratizacije ruske družbe, je bila v resnici le farsa. Glavni akterji slednje pa so bili vedno isti vodilni kadri, ki so v novem sistemu zaslužili možnost za finančno špekuliranje. Privatizacijski proces se ni opiral na zdravo konkurenco med zasebniki, temveč je postal le igralnica za dotedanje mendedžerje šeststotih državnih podjetij ali pa za zvite špekulante, ki so se na najrazličnejše načine dokopali do delnic. Posledica tega kaosa je današnja slika države: mafija vlada vsepovsod, obubožano prebivalstvo je na robu obupa, ker ne ve, s čim naj se preživlja, "novi bogataši" pa se kopljejo v luksusu in najrazličnejših nasladih. Fotografija, ki je v zadnjih tednih obkrožila svet in ki na najenostavnejši način ponazarja stanje, kaže klop v parku; na eni strani sedijo trije klošarji, umazani v svojih capah, ki štejejo, koliko kovancev premorejo. Na drugi strani klopi pa sedita dve brezhibno oblečeni mladenki, ki listata modne časopise. To je realnost. Še več. Danes niso na tleh le klošarji, temveč velika večina prebivalstva. Ob robu vsega tega pa obstaja tisti fenomen, o katerem so se razpisale svetovne reportaže: ruski bogataši se oddaljujejo od tipične figure bogataša, katere smo navajeni. Bogastvo teh ljudi je v celoti sad najrazličnejših prekupčevanj, mafijskih interesov, prostištvice, v eni besedi umazanih poslov. In to bogastvo je takorekoč neomejeno, ker so njegovi lastniki požrli vse, kar je bilo mogoče v Rusiji po-

žreti. Drama vsega tega je dejstvo, da je bila tem špekulantom sploh dana možnost za njihove posle, to pa zato, ker Rusija ni imela (danes pa še toliko bolj nima) pravega vodilnega kadra. Politična arena je tako odprla duri prvim zvezinam, ki so "politiko" urejevale, kot da bi bila lastna dača.

Do demokratizacije v državi seveda ni prišlo, čemur je priča že sam bežen vpogled v ruski davčni sistem. Neo-kapitalisti, kot se bogataši, ki se redijo ob umazanih poslih, radi nazivajo, ne plačujejo davkov. Zakaj pa naj bi jih, ko imajo s svojimi prispevki kontrolno, med drugim, tudi nad celotnim davčnim sistemom? Podatki govori o davčnem mošnjičku, ki je med letom 1996 in 1997 zdrknil od 22% na 8% državne bilance, kar prišteva statistike med najnižje odstotke na svetu. Začaran krog pa se je vrtel dalje: ker državljanje ne plačujejo davkov, država ne bo plačevala državljanov. V zadnjem letu so se na televizijskih zaslonih zvrstili otropeli obrazi tisočih državnih uslužbencev vseh kategorij (od vojakov do profesorjev, zdravnikov, železničarjev itd.), ki jim je bila za več kot leto dni zamrznjena plača.

V vsem tem času so špekulanti nagradili bajne vsote in jih prenesli čez mejo na oddaljeni Ciper, ki velja za finančni paradiz ruskih mogotcev. Otok je danes sedež dvatisoč (!) podružnic ruskih podjetij. Računi so enostavni: ogromen del denarja (večinoma javni denar ali pa denar, ki so ga v Rusijo prinesli tuji vlagatelji) je iz Rusije priletel na Ciper in bil tu shranjen, kar pomeni, da ni nihče več investiral v Rusiji sami. Začaran krog se tu sklene: nihče več ne investira, nihče več ne more načrtovati prihodnosti. Italijani pravijo temu pojavu "fuga di capitali", ves denar "beži" v tujino in ne ostaja na domačih tleh. Na le-teh ostajajo le milijoni ljudi na psu.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 / 365473
FAX 040 / 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 100.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

FC

INTERVJU / ZORA KOREN SKERK

OSTATI ZVESTI KORENINAM...

JURIJ PALJK

Gospo Zoro Koren Skerk poznamo kot odlično slikarko in ugledno damo, ki nas je skupaj s svojim možem, znanim odvetnikom in politikom dr. Jožetom Skerkom, letos prijetno presenetila z odprtjem Bajte, likovne galerije, ki naj bi postala na Krasu veliko slovensko središče likovnih umetnosti. Iz starodavne in izjemno lepo opremljene kraške hiše in gospodarskega poslopja ob njej sta zakonca Skerk z okusom za lepo in zavezanostjo lastnim koreninam uredila likovno galerijo, ki ji ni primere pri nas. Zato, in ne samo zato, smo se v čudoviti kraški hiši - Bajti radi pogovorili s slikarko Zoro Koren Skerk.

Gospa Zora, prosim vas, da se predstavite našim bralcem.

Rojena sem na Pivki, v čudoviti vaši, posebno všeč mi je njena lega. Oče Franc Koren je bil gostilničar in posestnik, mama je bila Pavla Renko, gospodinja. Seveda je veliko pomagala v domači gostilni in še prej v trgovini; kasneje je prišla še pošta s telefonom, imeli pa smo tudi veliko kmetijo in dela ni nikdar manjkalo. Že kot otrok sem se naučila delovnih navad, vse so nas naučili delati, za to sem staršem zelo hvaležna. Oče je vedno pravil: "Če ne znaš delati, ne moreš niti ukazati!" Že mlada sem šla po svetu in nikdar me ni bilo strah nobenega dela, naučila sem se tudi obnašanja med ljudmi, staršem sem res iskreno hvaležna, ker so me naučili delovnih navad. Kot otrok sem bila že pred tremi leti v šoli, ker vrtec ni bilo. Prvi spomin na moje otroštvo sega prav v to obdobje. Imela sem dve leti in pol in mama je po prvem dnevu v šoli vprašala italijansko učiteljico, kako sem se obnašala. Le-ta ji je odgovorila, da sem "timida" - sramežljiva. Jaz nisem razumela tega izraza in sem mammo dobredno vlekla za rokav, naj mi pove, kaj to pomeni; bala sem se, da ne bom mogla več v šolo. Tri leta sem tako obiskovala prvi razred, pisati in brati sem se naučila že pri treh letih, pri štirih sem se naučila pisati in brati v slovenskem jeziku; naučil me je vaški župnik pri verouku. Starši so napravili prošnjo, da sem smela prejeti drugi razred, prošnji so ugodili in tako sem bila v šoli leto pred vrstniki.

Ste imeli že takrat veselje do risanja?

Da, že kot otrok sem rada risala. Kasneje sem šla v zavod v Ilirsko Bistrico k sestram notredamkam, ki so imele posluš za moje nagnjenje k risanju. Sestre so me vedno pošiljale na tekmovanja v risanju, takratni fašistični režim je namreč prirejal taka tekmovanja v vsaki pokrajini. Tako sem odšla tudi na tekmovanje v Benetke. Oblekle so me tako, da sem se zdela starejša. Takrat sem bila prvič v Benetkah in verjetno sem sestram dala kakšno zadoščeno, ko so me rade pošiljale na tekmovanja.

Katerega leta ste prišli v Trst?

To je bilo leta 1949. Dve leti kasneje sem dobila službo na slovenski višji gimnaziji v Trstu. Prej sem živela pri sorodnikih. V Trstu sem se takoj vpisala v veliko tečajev risanja in slikanja.

Zakaj vas je že od malega tako močno privlačevalo risanje in kasneje slikanje?

Ker sem med risanjem in slikanjem lahko pozabila na svet okrog sebe, sem se lahko poglabila samo v svoje delo. Risanje mi je dajalo vedno veliko zadoščeno in veselja. Rada sem se učila veliko stvari. Poglejte, nobenega talenta nimam za glasbo, a sem se v zavodu pri sestrah najprej v Ilirski Bistrici in kasneje na Reki vseeno učila igranja violine in klavirja. Ko sem doma povedala sestri, ki je imela talente za glasbo, da obiskujem tečaj risanja, me je nagovarjala, naj se raje posvetim glasbi. Jaz pa sem imela samo željo po znanju. Tako sem se naučila igrati tudi klavir. Ne znam pa igrati brez not, a mi je igranje na klavir pomenilo in mi še pomeni veliko, saj sem se posebno takrat, ko je bilo hudo, zaprla v sobo in sem igrala. To mi je vedno prinašalo in mi še prinaša olajšanje.

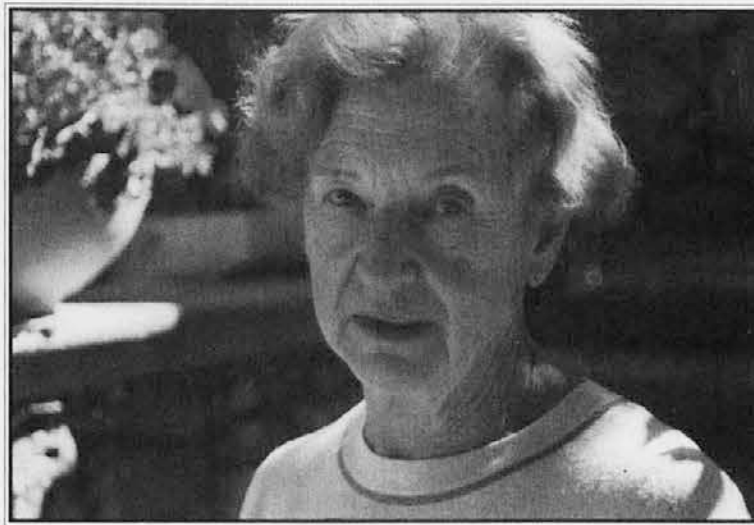
Kdaj ste se resneje lotili risanja in slikanja?

V Trstu je to bilo, v zasebni šoli pri profesorici Psaccaropulo, kjer sem se učila v ateljeju risanja aktov in človeškega telesa, tam sem se tudi naučila slikanja v tehniki olja na platno. Kasneje sem obiskovala tudi tečaje v muzeju Revoltella pri prof. Perizziju, obiskovala sem tudi šolo Carla Sbisaja, ki me je naučil osnov grafike. To je bil velik mojster. Kasneje sem obiskovala tudi prof. Augusta Černigoja, čigar stoletnice rojstva smo se pravkar spominjali. Bila sem tudi na mednarodni šoli grafike pri profesorju Licati v Benetkah, uporabe sitotiska sem se naučila s profesorjem Dolcetto. Veliko tečajev sem obiskovala.

Našli ste svoj likovni jezik in se odločili za grafiko. Grafika je zaradi svoje krbkosti in labktnosti, skorajda nežnosti najbližja poeziji. Se strinjate s tem?

Popolnoma se strinjam s tem. Grafika je kot poezija. Svojim grafičnim listom včasih rečem, da so soneti. Veliko skupnega imata grafika in poezija. Grafika je zelo zahtevna slikarska tehnika, težja je od olja na platno. Veliko sem delala v tehniki olje na platno, a mi je ostalo zelo malo del, vse je šlo, tako da je pred kratkim moj mož celo ponovno kupil neko moje olje na platno. Včasih mi je zelo žal, da sem opustila olje. Toda grafika od človeka veliko zahteva. Če hočem sodelovati na mednarodnih razstavah, moram veliko delati, vedno kaj novega. To je dolgočasno delo, tiskanje je zelo drago. Že za olja sem prejela veliko nagrad, kasneje tudi za grafiko. Če sem jih bila vredna, ne vem; o tem naj sodijo drugi.

Kdaj ste si sami pri sebi rekli: "Sem slikarka"

in slikanju se bom v celoti posvetila?"

Nikdar nisem o sebi rekla, da sem slikarka. Želim si slikati, risati, rada to počnem. Razstav sem imela veliko, veliko zadoščeno so za vsakega slikarja. Vsakemu umetniku je všeč, če naleti pri publiku na dober odmev, če ljudje radi kupijo njegova dela. Vesel si, ko prodaš delo. Meni pa je v tistih trenutkih tudi težko, ker se mi zdi, da gre nekaj mojega stran od mene, kot da bi šli proč moji otroci. Posebno takrat, ko gre za unikat, za olja na platno. To je bil gotovo tudi eden od razlogov, zaradi katerih sem prešla na grafiko. Mogoče lahko rečeš, da si slikar šele takrat, ko doraseš, ko ne delaš več samo zase. O tem pa res še nisem razmišljala!

In kdaj se je torej pri vas to zgodilo?

Dolgo let sem delala na šoli kot tajnica. Z velikim veseljem sem tam delala, rada sem imela mlade. Čeprav nisem hodila v razred, sem imela z dijaki veliko stikov, še vedno me veže nanje prijateljstvo. Združevala sem službo in slikanje, prišel pa je trenutek, ko sem se hotela posvetiti samo slikanju. Zato sem tudi hotela pustiti službo. Najbrž sem dorasla takrat. Leta 1976 sem se upokojila in se posvetila samo slikarstvu.

Kako je bilo na vaši prvi samostojni razstavi?

Lepo, še danes se je spominjam, kot da bi se zgodila včeraj, leta 1970 je bilo. Prej sem imela že več skupinskih razstav. Na prvi samostojni razstavi sem razstavljala samo olja na platno. Bilo je v galeriji Tergeste v Trstu, veliko ljudi je prišlo. Se sedaj sem po naravi sramežljiva; lahko si predstavljate, kako je bilo takrat! Ko se je kdo zanimal za kako moje sliko, sem jo takoj popihala... Vse slike sem prodala, še od doma sem morala prinesiti tiste, ki so mi ostale. Skratka: velik uspeh.

Kako sprejemate ocene obiskovalcev vaših razstav, ljubiteljev likovne umetnosti?

Upam, da se vam ne bom zdela prevzetna, ker to že po naravi nisem, toda povem vam, da rišem in slikam tisto, kar mi ugaja. Seveda sem vesela, če in ko vidim, da moja dela ugajajo tudi drugim. Ne delam pa zato, da bi drugim ugajala. Pravzaprav ničesar ne naredim, da bi drugim ugajala!

Nisem mislil tega. Priznati pa mi morate, da je že samo slikanje pot od sebe k bližnjemu.

Je, o, seveda je! Vsak način, vsak slog slikanja in risanja ima svoje privržence, občudovalce in poznavalce. Tako imam tudi jaz krog ljudi, ki razumejo moje delo, dojemajo, kaj sem hotela povedati, če lahko tako rečem. Ti ljudje, ki to dojemajo, so si med seboj podobni. Sama pa imam rada vse kolege slikarje, ker vem, da ima vsak likovni slog svoje zahteve, da se mora vsak umetnik veliko truditi za vsako likovno stvaritev. In tudi vem, da vsak slikar in vsak slikarski slog prej ali slej naleti na določen krog ljudi, ki se v njem nekako prepoznajo, ga vzamejo za svojega in ga vzljubijo. Rada imam strogo kritiko. Prvi med strogimi kritiki mojih del je moj mož. S svojimi kritičnimi pripombami ni širokogruden. Mi tudi ne bi bilo všeč, če bi bil! Vesela sem poštenih kritike, pohvaliti je namreč po mojem veliko lažje in najbrž tudi neobvezujoče. Grajati je že po sami človeški naravi težje.

V vaših delih sta prisotna tako izredna tehnična dovršenost kot tudi osebni in dobro izdelani likovni jezik, izraz. Kdaj ste prešli iz izrazov figurativne v samosvoje likovni svet, kateremu ste sedaj zvesti? V njem najdemo veliko abstrakcije, a še vedno tudi izrazite figurativne elemente, stilizacije stvarnosti, ki nas obdaja.

Meni je dosti do tehnike, do znanja. Če ima kdo večšo roko, sicer res lahko na papir ali platno kar meče stvari, vendar je tehnično izučeno roko lahko prepoznati, ker je za njo veliko garanja in učenja, torej veliko dela. Ni dovolj samo talent, potrebno je veliko delati. Ko hodim na razstave, najprej dobim o umetniku celoten vtis, takoj nato pa se poglabim v tehniko slikarjevega dela. Ko naletim na dobrega slikarja, ugotovim, da ima dovršeno tehniko, in si rečem: "Ta pa zna delati!" Dosti dam na tehniko. Sama sem vložila veliko truda v to, da sem se je naučila. Ni mi do površnega dela, ker površnost ne pelje nikamor. Res sem bila vedno zvesta figurativni, imela pa sem tudi zelo kratko obdobje, ko sem nekako "čutila abstraktno", takrat sem veliko delala, a sem kasneje večino teh del uničila, ker mi niso bila všeč in sem se zato vrnila k figurativni. Veste, pri delu je tako: pred kratkim sem naredila grafiko v tehniki sitotiska, ki je bila večini prijatelj zelo všeč, a sem kasneje sama ugotovila, da je bila preveč "sladka". Ne vem, zakaj sem jo naredila, morda sem bila preveč razne-

žena, kaj vem! (Se smeje.) Nisem je razstavila in je tudi ne bom. Rada delam z elementi figurativne, a skrbno pazim, da vse skupaj ne izpade preveč "otipljivo". Zvesta ostajam svojemu slogu. Tega ne počnem zato, ker se hočem od koga ločiti, ker vsakogar cenim. Gre za to, da delam stvari, v katerih se prepoznavam, da lahko pred svojo grafiko rečem: "To sem jaz!"

S katerimi slovenskimi slikarji ste prijateljevali? Obranjate stike?

Pravzaprav sem prijateljela z vsemi. Nekaj časa smo imeli tudi Društvo zamejskih likovnikov, ki je propadlo, in niti ne vem, zakaj je do tega prišlo. Pri tem društvu sem bila tudi podpredsednik. Z vsemi sem se razumela. Rada obiskujem razstave kolegov. S prof. Spacalom sva prijatelja, čeprav ga sedaj malo vidim. Dobro sem poznala prof. Černigoja, ker je veliko hodil k nam na Pivko, kasneje sva se srečevala na šoli. Z Antonom Miličem sem rada hodila slikat v naravo. To pa zato, ker nerada hodim v naravo sama, bojim se. Vsem pravim, da sem vojni invalid, ker se venomer bojim, da mi lahko kdo pride za hrbet... Najbrž je to posledica vojne in naše družinske tragedije. V naravi, na prostem, se namreč poglabiš in ne slišiš nikogar. Z Miheličem mi je bilo lepo. Po naravi sem zelo delavna in med delom mi ni všeč govoriti. Z njim sva šla v naravo, si dobila vsak svoj kot, samo eno pavzo sva naredila in takrat sva pokadila cigareto. Če sva šla pozimi in naju je zeblo, sva vzela s sabo žganje. (Se prisrčno nasmeje.) Z njim sem rada hodila v naravo, kasneje sama nisem več hodila, morda sem tudi zato prešla na grafiko. Ta pa mi danes ne pušča veliko časa za drugo dejavnost, čeprav sama pri sebi upam, da se bom vrnila k tehniki olja na platno. Grafika je svet zase, grafika ti da velika zadoščeno in velika razočaranja. Všeč so mi veliki formati grafičnih listov, za katere moraš najprej pripraviti osnutek, skico, potem moraš napraviti ploščo, nato jedkati..., zahtevno je in tudi nevarno. Pred leti sem skoraj zažgala hišo, saj sem ravno jedkala ploščo v nevtralnem kislini, pet dni sem to delala. To je tisto znano Jabolko, ki je obkrožilo ves svet. Vnela se je plošča, vzgalo se je in mene takrat ni bilo zraven. Na srečo je v hiši zmanjkal električni tok. V tistem trenutku sem pomislila na ploščo, stekla sem v atelje, vse je bilo že v rumenem dimu. Še danes ne vem, kako mi je uspelo odnesti ploščo v kislini na prosto. Plošča je bila vsa preluknjana...

Nedavno sta z možem z lepo obiskano slovensko odprla čudovito galerijo zraven vaše izjemne kraške hiše. Kako je prišlo do te odločitve?

Nisva veliko govorila o tem. Svojega moža razumem, ker imam soroden problem tudi z lastnim domom. Svet mi je in hudo mi bo, če se bo vse, kar je z njim povezano, razgubilo. Mislim, da o tem pravzaprav nisva niti nikdar razpravljala; do te odločitve je prišlo počasi in spontano. Ne da bi govorila, sva bila oba zato, da bi najin dom, Bajta, ostal tak, kot je, nepokvarjen. Neumno bi bilo deliti to domačijo, ostati mora v slovenskih rokah, ker je lepa, ker priča o naših koreninah. Rada bi videla, da bi to znali ohraniti prihodnjim rodovom! Morda se zdiva s to odločitvijo kot črni ovci. Ne vem, koliko to odločitev ljudi razumejo...

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

24. NAVADNA NEDELJA

Prilika o izgubljenem sinu (Lk 15,1-32)

...Njegov starejši sin pa je bil na polju. Ko se je domov grede približal hiši, je zaslišal godbo in ples (očetu očita, da je mlajšega sina sprejel in mu pripravil praznik). On pa je očetu odgovoril: Glej, toliko let ti služim in nikoli nisem prestopil tvojega ukaza, pa mi nisi še nikoli dal kozliča, da bi se povesešil s svojimi prijatelji. Ko pa je prišel ta tvoj sin, ki je z vlačugami uničil tvoje premoženje, si mu zaklal pitano tele. On pa je rekel: "Otrok, ti si vedno pri meni in vse, kar je moje, je tvoje. Povesešiti in vzradostiti pa se je bilo treba, ker je bil ta, tvoj brat, mrtev in je oživel, ker je bil izgubljen in je najden".

NAŠI OBČUTKI KRIVDE, NAŠE SPOVEDI
IN BOŽJE USMILJENJE

Lukovo petnajsto poglavje lahko imenujemo "mini-evangelij", saj se v priliki o izgubljeni ovci in o izgubljenem sinu prepletajo glavne teme Jezusovega oznanila: božja ljubezen, veselje, praznovanje, upanje, spreobrnjenje, odpuščanje, boj proti narejenosti, hinavščini in napuhu.

V Cerkvi se pogosto pritožujemo, da je današnji človek izgubil čut za greh, da so spovednice prazne, da se potapljam v svet duhovne površnosti in ravnodušnosti. Taka ugotavljanja so pravilna, odgovarjajo resničnosti. Ne morejo pa postati izhodišče oznanjevanja Jezusove blagovesti. Poglejmo поблиže evangelij 23. navadne nedelje. Kaj je za Jezusa in njegovo oznanilo najvažnejše? Avanturistična zgodba, blodenje mlajšega sina? Ne! Zakrknjenost, zaprtost in ravnodušnost starejšega sina, ki noče razumeti in sprejeti očetovega odpuščanja in veselja nad vrnitvijo mlajšega sina? Ne! Prilika postavlja v ospredje očetovo čakanje, njegovo upanje, da se sin vrne, njegovo nepopisno veselje in brezpogojno odpuščanje. V odnosu do trmastega starejšega sina pa izpostavlja vztrajno, iznajdljivo prigovarjanje, vabljenje k razumevanju razlogov za veselje in odpuščanje: "Otrok, ti si vedno pri meni in vse, kar je moje, je tvoje. Povesešiti in vzradostiti pa se je bilo treba, ker je bil ta, tvoj brat, mrtev in je oživel, ker je bil izgubljen in je najden".

V to osrednjo temo nas Jezus uvede z enkratnim opisom nepremagljive očetove dobrote in ljubezni. "Ko je bil še daleč, ga je oče zagledal in se ga usmili; pritekkel je, ga objel in poljubil." V enem samem stavku je povedano, kako je bil oče, ki je žaloval za svojim sinom, vedno zazrt proti obzorju, od koder naj bi se sin vrnil. Vsak dan je preiskoval ne le občutja svojega srca, ampak tudi znamenja zemlje in neba. Vse je govorilo o njem, zato ga je zagledal, "ko je bil še daleč", ko je bil še majhna in nerazpoznavna pika na obzorju. Tekel je! Na vso moč je tekkel, pravi grški original Lukovega teksta. Zasopihan ga je objel in poljubil. Zanimivo je, kako sin z občutki krivde opravi svojo spoved, ki jo je skrbno pripravil še v daljni deželi, se je naučil na pamet in jo zdaj zrecitira: "Oče, grešil sem zoper nebo in pred teboj. Nisem več vreden, da bi se imenoval tvoj sin". Oče se pa naredi gluhi, ne zanima ga sinova izpoved, veselje vrnitve je preveliko, zato sina prehiti s svojo ljubeznijo in naroči svojim služabnikom: "Brž prinesite najboljše oblačilo in ga oblecite! Dajte mu prstan na roko in sandale na noge! Pripeljite pitano tele in ga zakoljite ter jejmo in se veselimo!" Odpuščanje postane praznik. Najboljša obleka, prstan na roki in sandale na nogah so znamenja svatovskega slavlja, postanejo znamenja povrnjenega človeškega dostojanstva, še več, božjega otroštva in sprejetja k mizi božjega kraljestva. Pitano tele je simbol najboljšega pridelka in najboljše prireje. Kakor je oče dal vsega samega sebe v pričakovanje vrnitve izgubljenega sina, zdaj hoče dati vse, kar ima, za slavje življenja, kajti "ta moj sin je bil namreč mrtev in je oživel; bil je izgubljen in je najden".

Zadnja beseda Boga je odpuščanje, njegova zadnja krenja pa je očetovski objem. Če se pritožujemo, da so večkrat naše spovednice prazne in da ljudje ne čutijo več, kaj je prav in kaj narobe, kaj je greh in kaj samo človeška slabost, se vprašajmo: ali smo kdaj tako intenzivno kot Jezus oznanjali neizmerno božjo dobroto in ljubezen? Ali smo jo kdaj zares tudi doživeli? Ali smo znali postati umetniki, ki opevajo to Očetovo neskončno usmiljenje? Če bi v naših skupnostih bolj originalno govorili in pričevali za božjo ljubezen, bi zagotovo v spovednici ne poslušali vedno istih, stereotipnih izpovedi, naštevanih grehov (ki so večkrat "za čehljanje ušes" ali pa mora vsakdanjih slabosti ter neodrešljiva borba z občutki krivde), ampak bi bili priča veselja vrnitve, prazniku doživetja božje ljubezni, občutku resničnega notranjega miru in spokojnosti v naročju Očeta.

50. MARIJANSKI SHOD / POGOVOR: G. ZVONE ŠTRUBELJ

MARIJANSKI SHOD KOT POGLED
NAZAJ IN OVREDNOTENJE VERSKIH
ZNAČILNOSTI SLOVENCEV (2)

IVAN ŽERJAL

Konec tega tedna bodo potekale na Opčinah slovesnosti ob 50. jubilejnem Marijanskem shodu. Praznovanja se bodo pričela že v petek, 11. t.m., s predstavitevijo priložnostnega zbornika. V soboto, 12. t.m., bo koncert Marijinih pesmi, ki ga bodo oblikovale godbe iz Doline, Nabrežine in s Proseka ter združeni zbor ZCPZ, v nedeljo, 13. t.m., pa bo praznovanje doseglo višek s procesijo in mašo pod šotorom v parku Finžgarjevega doma. V prejšnji številki nam je dr. Zvone Štrubelj podrobno orisal spored 50. jubilejnega Marijanskega shoda, v tej številki pa bomo izvedeli nekaj o prihodnjih načrtih.

50. Marijanski shod je bil mišljen tudi kot kranje gibanja, ki se je pričelo z romanjem kipa fatimske Matere Božje po tržaških slovenskih župnijah maja letos. Vendar je v pripravi tudi ljudski misijon za slovenske vernike v tržaškem mestnem središču, točneje v Slovenskem pastoralnem središču, ki zaobjema predvsem vernike iz Novega sv. Antona in Sv. Jakoba ter vernike iz drugih mestnih župnij. V mesecu oktobru, ki je mesec rožnovenske Matere Božje, pa želimo nadaljevati, je dejal dr. Štrubelj, "to našo hojo k Jezusu po Mariji z novo iniciativo: po družinah in po skupnostih bi namreč radi razširili biblični rožni venec. Za kaj gre? Gre za to, da pred vsako Zdravo Marijo v vsaki deseti preberemo stavek iz Svetega pisma. Šlo naj bi kot za počasno hojo proti skrivnosti, ki jo molimo in se je spominjamo v določeni deseti. To bi radi razširili tudi v družinah in naših verskih skupnostih. Poudarek torej naj ne bi bil na tem, da moramo v desetih minutah zmoliti cel rožni venec, ampak na tem, da zmolimo morda samo eno desetko bolj počasi in ob svetopisemskih stavkih. To bi bilo neko nadaljevanje bodisi romanja v mesecu maju kakor tudi doživetja, ki ga bomo imeli to nedeljo. Upam, da bo to doživetje duhovno bogato in ne samo zunanja manifestacija."

Priprava na leto 2000 je prav gotovo povezana z znanjem oz. poznavanjem Svetega pisma. Romanje fatimske Matere Božje je dokazalo, da ljudje potrebujejo duhovnost. V to spada tudi dobro oz. solidno poznavanje Svetega pisma. Pri tem je dr. Štrubelj opozoril na "dve zelo konkretni obliki, ki sta uresničljivi v vsaki verski skupnosti: prva od teh oblik je priprava nedeljske maše po besedilih Svetega pisma. Ponavadi samo poslušamo in večkrat preslišimo, kar se bere. Gre pa za zelo načrtno izbrane odlomke, ki se med seboj povezujejo, ki povezujejo staro in novo zavezo, vero oča-

G. Zvone Štrubelj z nekaterimi župljani ob letošnjem majskem romanju kipa

kov Abrahama, Izaka in Jakoba ter prerokov s tem, kar je naša krščanska vera. Jezus na vsakem koraku priključuje v svojem oznanilu vernike stare zaveze, ki so verovali zares in so si upali življenje naravnati tako, da jih je Bog vodil. Če tega ne poznamo, bomo tudi težko poznali, kdo je Jezus in kaj oznanja. Zato je prva konkretna oblika ta, da se v župnijah oblikujejo liturgične skupine, ki bi ta besedila pripravila, jih predstavila s kratkim uvodom, povabila k sodelovanju razne skupine (birmance, obhajance, zakonce, bralce), da bi tako nastalo neko duhovno razpoloženje že pred nedeljsko mašo in da bi nekaj tega, česar bi se v tednu liturgična skupina ob Svetem pismu naučila, prinesla tudi k skupni evharistični daritvi. To ni težko narediti, če je v zavesti, da hočemo to narediti in bolj spoznati Sv. pismo.

Druga oblika pa je biblična skupina. V Sloveniji je gibanje bibličnih skupin zelo razširjeno, na Tržaškem pa se o tem bolj malo sliši. Pri nas, na Opčinah, imamo biblično skupino že tri leta in prav v ponedeljek, 31. avgusta, smo šli na celodnevno bivanje ob Svetem pismu v Črni vrh. Tam smo se usedli v naravi, odprli Sveto pismo in se skušali navdihovati ob njegovih straneh in predvsem ob njegovem sporočilu, tako da bo potem skupina začela šolsko leto z novim elanom.

Tu prihaja tudi do neverjetnih stvari: nekdo lahko bere Sveto pismo sam, a ostaja sam. Ko pa ga beremo v skupini, se odkrivajo taka bogastva, da duhovniki včasih obstrmimo: skupno branje izvalja iz ljudi določene izkušnje, spomine in nove navdihe."

MOLITEV K MARIJI
OB PRIPRAVI
NA 50. - JUBILEJNI
MARIJANSKI SHOD

O sveta, nedeljiva skrivnostna Trojica - Oče, Sin in Sveti Duh - po tebi je vse ustvarjeno, po tebi smo vsi odrešeni, po tebi živi v nas Božji Duh. Ti ljubiš vse, tudi tiste, ki te ne ljubijo in te odklanjajo; še posebej ljubiš nas, ki te ne znamo ljubiti.

Jezus, izročil si nam svojo Mater kot posebno priprošnjico, da bi se k njej zatekali; ona nas vabi, naj te poslušamo, se ti približamo, naj te ljubimo in ti podarjamo vse, kar smo in imamo.

Marija, Ti si vsak trenutek med nami: ob oltarjih, tabernakljih, pri vsaki sveti maši, v podobah, ki jih hranimo v cerkvah in domovih. Kip, ki smo ga sprejemali medse letos v mesecu maju, je potrdil tvojo ljubečo, tolažilno in bodrilno prisotnost.

Ta kip že petdeset let obdaja čar pesmi našega ljudstva in molitve tolikih, ki so ti izročali svoje prošnje, želje in zahvale.

Naše oči te sicer ne vidijo, Marija, tvoj kip ali podoba pa nam pomagata, da se ti približamo in si predstavljamo tvojo lepoto in doživljamo tvojo bližino.

Prihajamo k tebi z vročo prošnjo, da bi se še bolj utrdile naša vera, upanje in ljubezen do Boga in bližnjega; da bi se prizadevali za spravo; da bi živeli po Besedi tvojega Sina; da bi nas Ti privedla duhovno pripravljene v novo tisočletje. Izrekamo ti naše želje in ti priporočamo našo mladino, družine, bolnike, obupane, oddaljene, preizkušane.

Marija, izprosi nam Božji blagoslov, ki daje mir, veselje, lepoto in moč!

Amen.

Z Marijo v tretje tisočletje!

TRETJE LETO DUHOVNE PRIPRAVE
NA JUBILEJNO LETO ODREŠENJA - 200050. JUBILEJNI
MARIJANSKI SHOD

■ V petek, 11. septembra 1998, ob 20. uri pod šotorom v Marijanišču na Opčinah: predstavitev brošure ob 50. Marijanskem shodu, video recital o letošnjem romanju kipa fatimske Matere Božje v mesecu maju in s tem povezana razstava fotografij.

■ V soboto, 12. septembra 1998, ob 20. uri pod šotorom v Marijanišču na Opčinah: koncert Marijinih pesmi. Nastopijo godbe na pihala iz Doline, s Proseka in iz Nabrežine. Sodeluje Združeni pevski zbor ZCPZ iz Trsta.

■ V nedeljo, 13. septembra 1998. Jubilejni shod bo vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani. Shod se bo pričel ob 15. uri v cerkvi na Opčinah z molitvijo in razmišljanjem ob besedilu Marijine pesmi: "Razlij svoj sveti blagoslov na našo zemljo in naš krov, da bomo narod Jezusov!" Ob 15.30 bo procesija po vasi. Sodelovale bodo godbe na pihala, Združeni pevski zbor ZCPZ, skavti in skavtinje, mašni strežniki, narodne noše in vsi verniki. Po procesiji bo sveta maša pod šotorom v Marijanišču. Od 14. ure do začetka procesije bo v cerkvi tudi priložnost za sveto spoved.

V primeru slabega vremena bo vse pod šotorom v Marijanišču s pričetkom ob 15. uri!

SLOVENSKI ROMARJI NA BARBANI

Tudi letos so se Slovenci iz tržaške škofije in goriške nadškofije v lepem številu zbrali ob Mariji Devici na Barbani za svoje že tradicionalno srečanje. Prišli so s svojimi dušnimi pastirji, da se poklonijo Materi Božji na njenem otoku. Povečini so se pripeljali z avtobusi, a tudi osebnih avtomobilov je bilo precej. V avtobus iz Gorice je prisledlo več romaric tudi z onstran meje.

V Gradežu smo se vkrcali na barke, ki so nas v še dokaj lepem vremenu pripeljali na otok. Ugodno vreme nas je potem spremljalo ves dan. Ob 11. uri je bilo slovesno somaševanje, ki ga je vodil beograjski nadškof dr. Franc Perko, asistiral sta ga dekana Anton Lazar in dr. Zvone Štrubelj, somaševalo pa je še dvanajst mašnikov. Pela je vsa cerkev, tako da je bilo v cerkvi res ljudsko petje, ki ga je popestrila skupina Shalom od Sv. Ivana v Trstu. Pri orglah je igral Herman Srebrnič, ob katerem je pel številni pevski zbor; sestavljali so ga pevci od vsepovsod.

Med mašo je spregovoril dr. Perko, ki je najprej omenil, da Cerkev 8. septembra obhaja rojstni dan Marije Device. Potem je razvil misel o poklicanosti Marije in naši. Ona je bila poklicana za devico, mater in soodrešenico s svojim Sinom, mi pa smo klicani, da kot Božji otroci delamo za lastno posvečenje in za posvečenje družbe, v kateri živimo, še posebej pa za mir, ki ga je na Balkanu, kjer dr. Perko živi, tako malo.

Popoldne ob 14.30 je bila molitev rožnega venca, ki jo je vodil mlad strežnik iz cerkve sv. Ivana iz Gorice. Ob 15. uri so sledili slovesni blagoslov z Najsvetejšim in pete litanije Matere Božje z odpevi. Znova se je množica v cerkvi razživila z ljudskimi odgovori ter z zahvalno pesmijo za res blagoslovljen dan. Naj migmogrede omenimo še msgr. Franca Močnika, ki je bil tudi letos glavni pobudnik tega našega skupnega romanja kljub svojim letom. Uspelo mu je tudi dobiti škofa Franca Perka, potem ko sta dva morala odgovoriti zaradi nujnih obveznosti.

O OBNOVI SAKRALNIH OBJEKTOV PO POTRESU

BLAGOSLOVLJENA ŽELJA

ANA MIHELIČ

Ob potresu 1976. leta je bila cerkva sv. Helene nad Podbelo do tal porušena. Po treh-štirih letih gradnje jo je pred kratkim koprski škof msgr. Metod Pirih blagoslovil. Žal pa v njej ni več starih fresk, ki jih takratni štab popotresne obnove ni dovolil zaščititi niti na kosih porušeni zidov. Strokovnjaki spomeniškega varstva so kasneje nekaj tega skrivaj rešili pred dokončnim uničenjem zaradi izpostavljenosti vremenu, s tem da so odnesli na zavod v Ljubljano. Domačini pričakujejo, da jih bodo sedaj tudi vrnil in vgradili v obnovljene zidove.

Na dan blagoslovitve se je pri maši, na kateri se je zbralo prek 650 ljudi, škof najprej dotaknil zadnjega velikonočnega potresa, od katerega se domačini še niso opomogli. V takih trenutkih je pomembno, da prizadeti ne izgubijo vere, upanja in zaupanja v dobro voljo ljudi in Božjo pomoč. Brez podpore krajanov Podbele, ministrstva za kulturo in drugih ljudi dobre volje ne bi mogli ohraniti tega, kar imamo. Škof je navedel, da je v Breginjskem kotu kar pet velikih cerkev in sedem podružnic, kljub temu da bi vseh 1.200 prebivalcev lahko šlo v eno samo. Zato se je vprašal,

ali so Kotarji tako pobožni ali pa so bili v preteklosti številnejši. Kakorkoli, cerkve je potrebno ohranjati kot objekte kulturne dediščine ter v njih oživiti prvotno namembnost - molitev, poslušanje Božje besede in obhajanje euharističnega bogoslužja. Tudi danes je Božja beseda za vsakega izmed nas živa in učinkovita. Da pa pride tudi v življenje, je pomembno sodelovanje pri maši, ki je Kristusova daritev. On je bil prvi. Vsi so in bomo odšli, le cerkve bodo ostale v znamenje, da Jezus ostaja. Msgr. Pirih je še poudaril: "Kakor ste obudili upanje, da ste iz podrtije ponovno pozidali cerkev, ne smete pustiti, da vas oplajajo javni mediji, ampak Božja beseda. Tako boste prinesli novo pomlad. Starejši morate spodbujati mlade, da je to bodočnost naše Cerkve in našega naro-

da, da bo spet prišlo novo upanje. Če bomo tako zagnani, da bomo prenašali preno, ki pride iz posvečenih cerkva, bo prišlo upanje tudi v te kraje, v katerih je zaradi današnjih razmer versko življenje tako, kot je. Zato prosimo našo Mater, da bi se ta cerkev prenovila, se z njo tudi vsi mi dolgoročno prenavljali po Božji milosti in z Božjo pomočjo. Naj Bog vedno v nas utrjuje dobro voljo, da se dobrega ne bi nikoli naveličali."

Domačini so hvaležni tudi sekretarju na omenjenem ministrstvu Silvestru Gaberščku, ki se kot veren kristjan in dober strokovnjak za spomeniško varstvo zavzeto trudi pri obnovi sakralnih objektov nadoknaditi vsaj delček tistega, kar je bilo v preteklosti namenoma zamujeno in je danes spregledano.

SVETNIK TEDNA

16. SEPTEMBRA

SILVESTER ČUK

LJUDMILA, ČEŠKA KNEGINJA

Za življenje svetnikov, ki ga je v snopičih izdajala Mohorjeva družba v Celju od leta 1917 do druge svetovne vojne, a je ostalo nedokončano, je dr. Franc Jaklič napisal dolg življenjepiš češke kneginje sv. Ljudmile. Zaključil ga je z besedami: "Sveta Ljudmila je miljenka češkega ljudstva. Prav je, da jo natančneje pozna tudi naše ženstvo. Naj si jo izbira za vzornico in zavetnico. Starši naj svojim hčeram radi dajejo njeno lepo slovanško ime."

Kaže, da je bila vsaj zadnja prošnja uslišana, saj ime Ljudmila spada med tista ženska imena, ki so pri nas zelo pogosta (po Kebrovem Leksikonu imen je bilo leta 1980 v Sloveniji skoraj 10.000 Ljudmil, nekaj nad 3.000 Milk, Milic pa okoli 1.700; precej redkejši sta bili obliki Mila in Milojka). Vse, ki nosijo ta imena, naj se 16. septembra priporočijo svojim nebeški zavetnici.

Ljudmila je živela v dobi svetih bratov Cirila in Metoda. Vzgojena je bila strogo v veri svojih poganskih prednikov. Krščanstvo je ni privlačilo, dokler so ga v njeni domovini širili nemški misijonarji in so mnogi od njih skušali širiti tudi nemški vpliv nad Čehi. Zelo mlada se je poročila s češkim knezom Borivojem. Ta je stopil v osebni stik s svetima bratoma Cirilom in Metodom, ki sta takrat oznanjala evangelij na Moravskem v domačem jeziku. Ko je Borivoj spoznal krščanstvo v pravi luči in videl, da nima nič skupnega z nemško nasilnostjo, se ga je oklenil. Najverjetneje ga je krstil sam sv. Metod leta 874. Ljudmila sprva ni odobraval tega koraka svojega moža. Ko pa ji je Metodov duhovnik vse razložil v domačem jeziku in ko je videla, kako blagodejno vpliva krščanstvo na njenega moža, se je tudi sama dala krstiti. Odtlej je kneginja Ljudmila z vsem srcem podpirala delo svetih slovanskih apostolov. Tudi po njeni zaslugi so med ljudmi izginjali predsodki zoper krščanstvo in poganstvo je kopnelo.

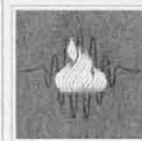
Možu je rodila šest otrok, med njimi Vratislava, očeta sv. Venceslava (češko Vaclava). Leta 889 ji je umrl mož, star komaj 36 let. Mlada vdova je morala za nekaj časa prevzeti še vladarske posle, kajti najstarejši sin je imel tedaj šele 14 let. Češki narod je vodila s široko razgledanostjo in krščansko modrostjo. V družini je skrbela za temeljito izobrazbo svojih otrok in pozneje vnukov. Svojemu narodu je tako vzgojila modre, odločne in spretnne vladarje; najlepši cvet te vzgoje je bil njen vnuk, knez sv. Venceslav. Vzgojala je predvsem s svojim živim zgledom. Bila je mati sirot, tolažnica vdov, zvesta obiskovalka jetnikov, popolna v vseh dobrih delih, kakor jo slavi star življenjepisec.

Ljubosumna snaha Drahomira ni mogla prenašati, da je Ljudmila tako priljubljena med ljudstvom, zato je proti njej skovala zaroto. V njen dom je poslala dva najeta morilca, ki sta jo ponoči v spalnici zadavila. To se je zgodilo 15. septembra najbrž leta 921. Pokopali so jo ob grajskem obzidju. Ko je leta 924 zavladal njen vnuk Venceslav, je dal nestrobnjeno telo svoje svetniške babice prenesti v cerkev sv. Jurija v Pragi, kjer "mati češkega naroda" počiva še danes. Čehi jo častijo kot svojo zavetnico in se radi zatekajo k njej, posebno v časih hudih preizkušenj.

18. VSESLOVENSKO SREČANJE MLADIH V STIČNI

Srečanje mladih v Stični bo v soboto, 19. septembra. Zbiranje je predvideno med 9. in 10. uro zjutraj pred cerkvijo; od 10. do 12.30: prvi del programa: pričevanje sarajevskega kardinala Vinka Puljića; nastop treh skupin (Servis dobrote mladih, Škofijska gimnazija Vipava, Duhovno izobraževalni center Sinai); od 13.45 do 14.45: drugi del programa: pogovor s kardinalom Puljićem v baziliki; predstavitev šole za zakon v opatovi kapeli; nastop patra Janeza Ferleža, ki bo na prireditvenem prostoru pel duhovne pesmi; ob 15. uri sveta maša, ki jo bo vodil ljubljanski nadškof Franc Rode, nagovor bo imel koprski škof Metod Pirih; koncert Vilija Resnika s pri-

jatelji. Informacije (za zamejce) nudi Ivo Keržè, tel. št. 040-311975.

■ Lokalni primorski program iz koprškega studia se začne vsak dan ob 16. uri.

Ob 16.45 so obvestila o kulturnih in cerkvenih dogodkih na Primorskem in v zamejstvu. Ob petkih med 16. in 19. uro popoldne pripravljamo radijski spored obenem iz obeh studiov, koprškega in ljubljanskega.

Radio Ognjišče lahko poslušate v zamejstvu na Ukvi frekvencah 107,5 - Sveta gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst).

Z ŽIČNICO DO SVETIH VIŠARIJ, KJER SE SREČUJEJO VERNIKI TREH NARODOV

KABINSKA ŽIČNICA v Ovčji vasi obratuje vsak dan od 20. junija do 13. septembra. Nato pa še 19./20. in 26./27. septembra ter 3./4. oktobra.

URNIK: delavniki 9.00 - 17.15; nedelje in prazniki 8.30 - 18.15. Posebne ugodnosti za organizirane skupine (min. 25 oseb): povratna karta 14.000 lir.

Sv. maša: delavniki ob 12. uri; nedelje in prazniki ob 9.30, 10.30, 12., 15. uri

telecabina
MONTE
SANTO
D E L
LUSSARI

INFORMACIJE TEL. 0428/2967 - 64982. FAX 0428/40455

5

ČETRTEK
10. SEPTEMBRA
1998

IZZIVI DRAGE

FOTO KRONA

Ker so se te manifestacije udeležili zlasti mladi, je bilo poskrbljeno tudi za razvedrilo in zabavo. V četrtek zvečer je bila na sporedu igra *Tajno društvo PGC*, v petek pa ples.

Draga 98 pa se je začela v petek, 4. septembra, s predavanjem Damjana Hledeta (na sliki zgoraj) z naslovom *Izzivi slovnosti - vizija zamejstva na prehodu v tretje tisočletje*. Predavatelj se je v svojem referatu postavil na stran krščanskega pojmovanja sprave in ljubezni, ki sta bistvena dejavnika za življenje, razvoj in prihodnost vsakega naroda, kaj šele narodne manjšine, kot je naša. Gre za spravo, ki pomeni tudi odpuščanje in ki jo je treba postavljati pred pravičnost. Samo ljubezen do lastnega naroda, njegove kulture, tradicije, književnosti itd. pa lahko ohrani narodno zavest. V naši narodni skupnosti potrebujemo resnično kulturne ljudi, ki prinašajo ustvarjalnost in življenjskost, saj je problem slovenske manjšine v Italiji predvsem kulturno vprašanje, ne pa politično.

Pisatelj Zorko Simčič je v soboto, 5. t.m., spregovoril o asimilaciji včeraj in danes. V svojem dolgem (a nikakor ne dolgočasnem) in s številnimi primeri podprtem predavanju je podal poglobljeno analizo vzrokov in posledic asimilacije, pojava, ki smo mu Slovenci plačali (in mu še plačujemo) še kako visok davek. Kdor se asimilira, se v bistvu odpove sam sebi, ljubezni do svojega naroda pa se, kakor ljubezni do svojih staršev, ne da utemeljiti racionalno: je pač ljubezen.

Teolog Rudi Koncilja je v dopoldanskem predavanju v nedeljo, 6. t.m., spregovoril o hrepenenju po svo-

bodi kot o gonilni sili kulture. Kultura osvobaja, saj temelji na svobodi in ljubezni. Resnična kultura se ne konformira, vodi družbo in se ne da od nje voditi. Dalje se je vsaka kultura razvila v tesnem stiku z religijo. Nasproti temu stoji tisto, čemur je predavatelj dal ime civilizacija, mišljena v smislu dajanja prevelike prednosti tehničnemu napram kulturnemu in t.i. neomejene človekove svobode, ki pa v resnici vodi k razosebljanju in popredmetenju človeka. K sreči pa obstaja tudi vest, ki opozarja človeka na resnico, resnica pa osvobaja. Zlasti po 2. Vatikanskem koncilu si Cerkev prizadeva za inkulturacijo v vse kulture sveta ter za prisotnost v kulturi kot kvas. Pogumno se je treba srečevati z drugimi kulturami in se od njih tudi česa naučiti.

Vrhunec je Draga nedvomno dosegla z nedeljskim popoldanskim predavanjem. Jože Pučnik (na sliki, ob

je možno spremeniti ne samo s političnimi sredstvi, temveč z vsestransko kulturnim delom, ki bo zaobjemalo več generacij, ter seveda z nenehnim razvijanjem civilne družbe.

V okviru Drage je bila v nedeljo zjutraj tudi tradicionalna maša za udeležence, pred popoldanskim predavanjem pa so predstavili zbirko pesmi Marije Rus, drugo knjigo intervjujev Zore Tavčar *Slovenci za danes* in knjigo *Odprava človeka*.

Do tu res bistveno strnjena kronika glavnega dogajanja v štiridnevju pod šotorom v parku Finžgarjevega doma. Če pa skušamo podati zgoščeno oceno "mlade" in "stare" Drage, lahko povemo, da sta bili tako ena kakor druga na visoki ravni. Osebnost mi je bila morda bližja Draga mladih, zlasti kar se tiče zadnje okrogle mize, zaradi izbrane tematike in načina organiziranja, vendar moram kot zamejski Slovenec povedati, da sem na letošnji Dragi 98 prvič slišal o zamejstvu nekako drugače: vedno smo se pogovarjali o načelnosti, pragmatičnosti, ravnateljih, financiranju ipd., medtem ko je letos predavatelj Damjan Hledeta preprosto izrazil pristno krščansko sta-

njem Sergij Pahor) je govoril o spravi kot izhodišču za civilni razvoj Slovencev iz naroda v državo. Spregovoril je o spravi kot o potrebnem (in dolgotrajnem) zlasti kulturnem procesu, ki se mora dotakniti notranjosti vsakega Slovenca. To ni torej zgolj politični problem, odpraviti je treba namreč posledice petdesetletnega pranja možganov, ki je povzročilo tisto, čemur je predavatelj rekel sociopatija: gre za vrsto motenj racionalne sposobnosti, za programirane defekte, za samo strukturo duha na Slovenskem. Stanje

lišče do tega problema: ključ rešitve je v spravi in ljubezni, treba je to le spoznati. Morda je na koncu treba opozoriti na sorazmerno nov pojav na Dragi: gre za medklince in žvižge na račun tistih diskutantov, katerih posegi niso ravno v sozvočju s stališči predavatelja oz. večine občinstva (ta "usoda" je letos doletela Jožeta Pirjevca). Morda je to le znak živahnosti, morda pa tudi znak določene nestrpnosti, ki je v preteklosti na Dragi ni bilo. Bodimo pozorni na to.

NENADOMESTLJIVI FORUM SLOVENSTVA

MATJAŽ RUSTJA

Zastor je padel nad 33. Drago in čeprav so luči na odru in v dvorani ugasnjene, je soočanje še vedno živo, dialog še vedno buri duhove in plamti v treh Slovenijah - v matici, zamejstvu in zdomstvu. In to že eno tretjino stoletja, od daljnega 1966. leta, ko je organizacijski odbor prvič sedel za delovno mizo s pobudnikom, klenim kulturno-političnim delavcem Jožetom Peterlinom.

Pred osmimi leti je zaživela mlajša sestra Drage - Draga mladih, da bi ponudila mladim prav tako prostor dialoga, vendar mladim bolj po meri (s predavanji, izleti in družabnostmi). Oba projekta zahtevata od organizatorjev trud, čas in potrpljenje; nič ni na Dragah samoumevne ali danega, vse je sad dela. Za kuliso predavatelja se giblje mravljišče ljudi, ki se več mesecev sestaja in si deli naloge. Nekaj tega dela je na Dragah vidnega in otipljivega, še več pa je le zaznavnega, saj ostaja v svetu besed in misli. Uspeh (in tudi letos lahko govorimo le o tem) pa raste iz vsega tega: iz vidnega in nevidnega in bi brez enega bil le polovičen.

Priprave za Drago mladih se pričenjajo nekeje novembra, torej nekako dva meseca po zaključku same. Društvo slovenskih izobražencev pa začne z delom malo pozneje. V spomladanskem času so programi že izoblikovani, pred poletjem pa je tudi seznan predavateljev popoln. Še kaka seja, pa je september pred vrati in z njim fizično delo pripravljanja prostora. Treba je urediti, pokositi in počistiti park Finžgarjevega doma, slediti postavitvi velikega šotora (tega nastavi podjetje iz Padove), postaviti malo pagodo za bar, nakupiti plastične pribore in kozarce, nakupiti pijačo, vsak dan kruh, sadje, zelenjavo... Za Drago mladih teče priprava vseh obedov v prostorni kuhinji prenovljenega Marjanišča (nekoč je vse to potekalo v skavtskem šotoru pri baru). Mladim so priskočili na pomoč tudi sponzorji, ki so bili letos štirje: Krekova banka, Urad republike Slovenije za mladino, podjetje Agroind in cvetličarna Anna z Opčin.

Za Drago pa pripravljajo prigrizke in zakuske pridne roke organizatorjk, medtem ko pripravljajo nedeljsko kosilo sestre od Sv. Ivana (letos je bilo razdeljenih preko sto kosil). Po vsakem predavanju je platnena dvorana potrebna pometanja in ureditve stolov, ki jih je bilo letos nad dvesto (ni tukaj všteti na desetine klopi). Med

vsem tem je ekipa mladih tudi v baru vedno na voljo gostom s pijačo in prigrizkom. Če je pa kdo žejen kulture v tiskani besedi, dobi na levi strani ob vhodu v šotor knjige tržaške založbe Mladika (tudi te je treba pripeljati iz sedeža v ul. Donizetti). V ospredju je seveda sveži zbornik preteklega Drage, ki ga prav vsako leto izdaja Mladika in tako beleži utrip Drage v času. Seveda ne manjkajo niti knjige Goriške Mohorjeve družbe in niti naš tednik Novi glas ne.

Za to pobudo je res veliko dela. Dejstvo, da teče že 33. leto Drage in 8. leto Drage mladih, priča o zanimanju za tovrstne študijske dneve in vpliva v srca organizatorjev zadoščenja in prepričanja, da je Draga nenadomestljiv forum slovenstva, da ga še potrebujejo matica, zamejstvo in zdomstvo.

NOVA UNIVERZITETNA SMER ZA POUČEVANJE NA NASHI SOLAH

Z akademskim letom 1998/99 je bila na tržaški in videmski univerzi ustanovljena štiriletna specifična smer za kandidate, ki si želijo poučevati na osnovnih šolah in v vrtcih. Za slovenske študente je izrecno predvidenih 36 mest, in sicer 18 v Trstu in 18 v Vidmu. Gre za študijsko smer, ki bo prvič stekla letos in predstavlja pogoj za oblikovanje prihodnjih šolskih kadrov.

Pravico do vpisa imajo kandidati z opravljenim petletnim pedagoškim licejem, z opravljenim učiteljskim in petim letnikom, diplomanti višjih srednjih šol, diplomanti katerekoli univerzitetne študijske smeri, učitelji v rednem staležu (priznani so jim študijski krediti pri praktičnih vajah). Rok za vpis zapade 25. septembra. V primeru presežka razpoložljivih mest bodo morali kandidati opraviti sprejemni izpit (30. septembra).

V LJIPICI O AVGU- STU ČERNIGOJU

Ob 100. obletnici rojstva Avgusta Černigoja prireja Kobilarna Lipica v soboto, 19. t.m., ob 11. uri prireditve, s katero želi počastiti tržaškega umetnika. Zamisel in režijo prireditve so zaupali Janezu Povšetu, na njej pa bodo nastopili uveljavljeni glasbeniki in igralci z obeh strani meje. Slavnostni govornik bo predsednik slovenskega parlamenta Janez Podobnik, o Černigoju in njegovem delu pa bo govoril Peter Krečič.

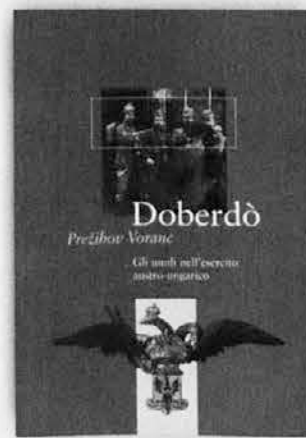
NOVO PRI
GORIŠKI
MOHORJEVI
DRUŽBI

ANTON KACIN
GRAMMATICA
DELLA LINGUA
SLOVENA

Nova, dopolnjena izdaja slovenske slovnice dr. Antona Kacina s svojo strokovnostjo in jasno ter izčrpno preglednostjo bo spet na voljo vsem uporabnikom, ki ta tekst pogrešajo že nekaj let.

Predstavitve bo 16. septembra 1998 ob 18. uri v Katoliški knjigarni v Gorici in 17. septembra ob 18.30 v Tržaški knjigarni v Trstu.

PREŽIHOV VORANC
DOBERDÒ
GLI UMILI NELL'ESERCITO
AUSTRO-UNGARICO

V sklopu pobud ob 80. obletnici konca prve svetovne vojne je sedaj med nami italijanski prevod Vorancovega romana *Doberdò o vojni vihri*, ki je zajela avstro-ogrsko cesarstvo in seveda tudi naša tla.

Predstavitve bo v četrtek, 1. oktobra 1998, ob 18. uri v Državni knjižnici v Gorici, ul. Mameli 12.

NA TRŽAŠKEM IN GORIŠKEM

33. SEMINAR ZA SLOVENSKE ŠOLNIKE

Od 3. do 8. t.m. je na Tržaškem in Goriškem potekal že 33. seminar za učitelje in profesorje slovenskih šol v Italiji. Pripravila sta ga Slovensko šolsko skrbništvo in Zavod za šolstvo Republike Slovenije ob sodelovanju deželne šolskega urada ter tržaškega in goriškega skrbništva.

stvo in šport Pavla Zgaga (na sliki Kroma).

Ravno sekretar Zgaga je imel uvodno predavanje na temo *Izobraževanje za prihodnost*. Izobrazba, znanje in vzgoja so temelji prihodnosti. To je res zlasti v današnjem času, ko se svet vse bolj polarizira okoli znanja. Pri tem sta pomembni obe razsežnosti znanja, to je tako fizična oz. tehnična kot tudi miselna oz. duhovna. Ti dve dimenziji, je dejal dr. Zgaga, navezujejo se na starogrškega filozofa Platona, sestavljata celoto. Znanje in pridobivanje znanja postajata eksistenčno središčno vprašanje.

V četrtek, 3. septembra, je bilo v Kulturnem domu v Trstu slovesno odprtje, ki ga je popestril nastop skupine Savrinskih deklet in fantov. Odprtja se je udeležilo večje število uglednih gostov, od generalnega konzula Republike Slovenije v Trstu Vlaste Valenčič Pelikan, konzula Zorka Pelikana, podpredsednika deželne sveta Furlanije-Juljske krajine (F-Jk) Miloša Budina, šolskega skrbnika Uga Manninija pa do pedagoških svetovalcev za slovenske šole v Italiji Andreje Duhovnik Anton in Danila Štekarja ter državne sekretarja pri slovenskem ministrstvu za šol-

Na letošnjem seminarju so dali velik poudarek poučevanju književnosti in v tem okviru je potekala tudi šola retorike. Vzgojitelji, učitelji in profesorji so se razdelili po kategorijah in skupinah: profesorji višjih in nižjih srednjih šol so prisostvovali lekcijam 4. in 5. septembra na nižji srednji šoli Fran Levstik na Proseku, istega dne so potekale tudi lekcije za vzgojitelje in učitelje na osnovni šoli Oton Župančič v Gorici. Vzgojitelji in učitelji pa so obiskovali tudi lekcije 7. in 8. septembra na nižji srednji šoli Fran Levstik na Proseku.

OB 68-LETNICI USTRELITVE BAZOVIŠKIH JUNAKOV

NAŠA PRIMARNA DRUŽBENO-POLITIČNA PRIZADEVANJA

V nedeljo, 6. septembra, so v Bazovici potekale svečanosti ob 68. obletnici ustrelitve junakov Bidovca, Miloša, Marušiča in Valenčiča. Popoldne je bila tradicionalna spominska svečanost ob spomeniku na bazovski gmajni, kjer so spregovorili Erika Jazbar, Sandi Volk in Dino Fonda, zapel pa moški pevski zbor Vasilij Mirk s Proseka in Kontovela. Zatem pa je bila v domači cerkvi maša zadušnica, ki jo je daroval škofov vikar msgr. Franc Vončina, priložnostni govor pa je imel Miloš Budin. Ob tej priložnosti objavljamo v celoti govor Erike Jazbar.

Spomenik štirim bazoviškim junakom predstavlja za slovensko manjšinsko skupnost simbol kljubovanja našega človeka na tem delu ozemlja italijanske države. Spregovoriti pred tem obeležjem zato res ni lahka naloga. Zelo pogosto se ob podobnih priložnostih in nagovorih namreč dogaja, da zaide človek v lepljive in obrabljene besede ali v udarniško demagogijo.

V vseh teh letih se je na tem kraju zvrstilo kar nekaj govornikov in tudi danes smo trije, ki nekako predstavljamo vsak svojo specifičnost in s tem jamčimo ravnotežje v naši družbeno-politični strukturi.

In vendar stojimo pred spomenikom narodnih junakov, ki so padli za človeške ideale, za tiste, ki niso last enih, drugih ali tretjih, čeprav si jih marsikdo rad prilašča, temveč so skupni nam vsem in sooblikujejo človeško naravo. To so svoboda, spoštovanje slovenstva oz. materinega jezika, demokracija in še bi lahko naštevale. Omenjene izluščene vrednote so edine, na katerih lahko gradimo našo skupno prihodnost, mi Slovenci med sabo in Slovenci skupaj z večinskim narodom. S tem mislim, da nisem povedala nič originalnega, kajti taka so razmišljanja, ki jih ponavljamo ob vsaki javni priložnosti, torej tudi tokrat se nisem odtegnila dolžnosti.

Po teh zelo splošnih željah in prizadevanjih navadno zapuščamo naše prireditve in svečanosti s prekipevajočim pozitivnim nabojem, vendar potem se navadno zatakne. Nianse, na katerih gradimo našo bipolarno civilno druž-

bo, postajajo temeljnega pomena in kaže, da se med pevcima dveh domačih vaških zborov razprostira morje nespoznovanosti, ki spreminja iz obdobja v obdobje svoje poimenovanje, vendar ostaja v svojem bistvu precej podobno.

Skratka, ohranjanje naše jezikovno-kulturne specifičnosti je naše primarno družbeno-politično prizadevanje; zaradi doslednega navezovanja na svojo zemljo in korenine.

ali se zanj zmenimo le, ko so pomembnejše problematike pri kraju? No ja, saj z zaščitnim zakonom za slovensko manjšino v Italiji ne bomo rešili človeških življenj, zato lahko nanj mirno čakamo še nekaj časa in rešimo raje problem priseljencev. In še: problem razlaščenja slovenske zemlje v Štandrežu je relativen, če pomislimo, da je na jugu Italije vsak tretji mlad državljan brez zaposlitve in da na Daljnem vzhodu izkoriščajo otroško delovno silo.

Oblikovanje primerne in prodorne zaščitne strategije naše kulturne specifičnosti mora postati naše glavno prizadevanje. Sicer bodo šole s slovenskim učnim jezikom, kulturni domovi, mediji in seveda tudi slovenski politiki odveč in nadalje bo proslavljanje obletnice usmrtnitve bazoviških junakov anahronizem, saj so štiri mlada življenja padla

zaradi doslednega navezovanja na svojo zemljo in korenine.

Če usmerimo svoje prve moči v ohranjanje naših družbenih ustanov, to še ne pomeni, da se za splošne družbene probleme sploh ne zmešiš, to pomeni, da usmeriš svoje delovanje v stvarnost, za katero se bo italijanski politik, raziskovalec ali družbeni delavec zmenil vedno "potem in

stu, Gorici in Čedadu, kajti zelo kratkoročno bivališče naših kulturnih delavcev bo tam.

Omenila sem osnutek zaščitnega zakona, ki je postal ponovno aktualna problematika. Že nekaj desetletij si vsi prizadevamo, da bi italijanski demokratični sistem izpolnil 6. člen svoje ustave oz. vrsto drugih podpisanih mednarodnih dokumentov in jamčil slovenski jezikovni skupnosti pravno zaščito, vendar vsakokrat se najde grešni kozel, vprašanje ostane odprto in leži podobno črnemu madežu na povojnih straneh demokratične ureditve države, v kateri nam je dano živeti.

Tokrat se ponovno zdi, da se bližamo rešitvi, vendar tokrat, v novih časih, ko je na vladi koalicija, za katero trdim, da nam je naklonjena, bi morale naše politične komponente sprejeti kompromisno obliko zaščite in zatisniti oči pred dejstvom, da se omejnjeni osnutek v svojih temeljih prav bistveno ne razlikuje od Maccanicovega.

Nekatere komponente so to že storile in pozabile na doslednost, principe in ostre besede, ki so jih bobnale do včerajšnjega dne. Nismo pa vsi enaki. Nekateri smo idealisti, drugi pragmatiki, tretji oportunisti, obstajajo tudi tisti, ki sledijo višjim direktivam. Taka je pač demokracija.

Vendar danes stojimo pred spomenikom junakov, ki so zaradi svoje nekompromisnosti izgubili svoja mlada življenja. Vendar, ponavljam, danes so drugačni, novi časi. Smo torej po petdesetih letih pripravljeni res pristati "na morebitni slab zakon"?

10-LETNICA VZS MITJA ČUK

V sredo, 9., in četrtek, 10. t.m., so pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah potekala praznovanja ob 10-letnici Vzgojno-zaposlitvenega središča Mitja Čuk, ki deluje v okviru Sklada Mitja Čuk. Ob tej priložnosti sta VZS in Sklad pripravila vrsto prireditev, kot so bile npr. srečanje vzgojno-zaposlitvenih središč, igre brez zaprek, še posebej pa družinsko srečanje za vse tiste, ki so želeli izraziti solidarnost družinam s posebnimi potrebami. Za popestritev v znamenju glasbe sta poskrbela Zamejski kvintet, ki je nastopil oba dneva, in Godbeno društvo Prosek, ki vedno rad sodeluje pri pobudah Sklada Mitja Čuk.

Daljša poročila o praznovanju bomo objavili v prihodnji številki.

USPEŠEN ZAMEJSKI ROCK FESTIVAL NA OPČINAH

FOTO KROMA

V ponedeljek, 7. t.m., je bilo zvečer pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah vse živo. Potekal je namreč Zamejski rock festival, ki so ga priredili Mladi v odkrivanju skupnih poti, da bi nudili raznim slovenskim zamejskim rock skupinam priložnost, da se predstavijo pred občinstvom. Skoraj vse skupine namreč nimajo primernih prostorov, kjer bi lahko nastopale (v glavnem igrajo v garažah), zato je bil festival lepa priložnost, da jih spozna širše občinstvo.

Pod šotorom se je zbralo prek sto mladih (pa tudi nekaj manj mladih ljubiteljev rocka), ki so prisluhnili nastopu šestih skupin: to so bile Moron Brothers, Charge, Old Crow, No Comment, Nuovi Amici in seveda Kraški ovčarji. Udeležba kaže, da je rock glasba še vedno zanimiva za tržaško slovensko mladino. Omeniti je treba, da je bil na razpolago tudi t.i. Pox Point, kjer so bile na razpolago različne videoigre (prostor je bil vedno zaseden).

ŽELEZNINA TERČON

OBVEŠČA CENJENE STRANKE, DA JE V TEKU JESENSKA PONUDBA PLINSKIH PEČI UNICAL. UGODNE CENE, MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE.

NABREŽINA 124, tel. 040-200122

KULTURNA, JEZIKOVNA IN DUHOVNA RAST MLADIH

ZA POŽIVITEV OTROŠKEGA IN MLADINSKEGA ZBOROVSKEGA DELOVANJA NA TRŽAŠKEM

MARKO TAVČAR

Obnovljeno Marijanišče, ki na Opčinah prav v teh dneh dobiva svojo končno podobo, je v treh tednih od ponedeljka, 17. avgusta, do sobote, 5. septembra, zaživelo tako, kot bi si za to strukturo vedno želeli.

Približno sto otrok, več kot deset mentorjev z različnih področij, večje število staršev in članov odbora Slovenskega otroškega in mladinskega pevskega društva Vesela pomlad so oblikovali poletne pevске tedne v organizaciji zborov Vesela pomladi, Zveze cerkvenih pevskih zborov in samega Marijanišča. Gre za pobudo, ki je letos dobila nekoliko drugačnejšo, širšo zasnovo, saj je g. Franc Pohajač, ki je gotovo duša mladinskega pevskega in glasbenega življenja na Opčinah, želel še obogatiti sicer pozitivno izkušnjo iz prejšnjih let, ko so se člani otroškega, mladinskega in dekleškega pevskega zbora Vesela pomlad pred koncertem poletja z intenzivnimi vajami pripravljali na novo sezono.

Letos so, kot rečeno, vabili na poletne pevске tedne otroke iz vse tržaške pokrajine in tudi odziv je bil nadvse zadovoljiv. Organizatorji so zato skupino otrok in deklet razdelili na tri dele glede na njihovo starost. Prvi teden so na Opčine hodile deklice, ki obiskujejo osnovno šolo, drugi teden je bil v glavnem namenjen dečkom, prisotna pa

je bila tudi skupina deklic, medtem ko so zadnji teden pridobivala dragocene izkušnje na področju petja in še zlasti vokalne tehnike članice mladinskega zbora Vesela pomlad in še nekaj drugih deklet, ki so se prijavile. Samostojno je vadil sicer programsko ambiciozni tercet Ver laetum, ki je še zlasti poglobljal vokalno tehnično in interpretativno znanje.

Trije tedni torej, tri zelo različne skupine, ki so od mentorjev in pedagogov zahtevale zelo različne pristope. Za vsako skupino so pripravili specifične programe, ki so bili prilagojeni njihovemu znanju in sposobnostim. Tako je vokalno-dihalno tehniko ves čas vadil prof. Rafael Martin del Campo. Profesorica Majda Artač je deklicam prvega tedna približevala lepoto slovenske besede in tudi spodbujala njihovo jezikovno ustvarjalnost. Drugi teden se je s tem področjem ukvarjala dr. Maja Lapornik. Študentka ljubljanske glasbene akademije Martina Batič je prvi in drugi teden vadila krajši zborovski program in tudi nekaj zabavnih pesmic. Verske pesmi pa so vadili z g. Francem Pohajačem. Deklice in naslednji te-

den fantovske skupine so pod mentorstvom učiteljice Marje Feinig vadile na Orff instrumentih in si tako pridobile izkušnje skupnega muziciranja. Gospa Anka Čepelnik Kocijančič je bila zadolžena za folklorne ples, prof. Petra Križmančič pa za gibalno ritmične vaje. Študentka na fakulteti za šport v Ljubljani Valentina Šuber je z vsemi vadila razne ritmično telovadne vaje, saj ples, ritmične vaje in telovadba gotovo pomagajo otrokom, da dobijo občutek za ritem in istočasno lahko doživljajo tesno povezanost raznih možnih oblik izražanja. Za udeležence treh poletnih pevskih tednov na Opčinah so poskrbeli tudi za bolj sproščujoče dejavnosti. Tako so npr. z Marijem Čačem hodili v sosednji bazen plavat, pod vodstvom prof. Jasne Merku so ustvarjali, s Tatjano Malalan pa izdelovali lična ročna dela. Fantki so se pod mentorstvom Micheleja Marolle učili osnov juda in te borbene spretnosti tudi prikazali. Starejšim dekletom je belokranjske in tržaške ljudske ples približala prof. Mirjam Brajkovič, ob prikazu celotedenske dejavnosti v soboto, 5. t.m., pa jih je s harmoniko spremljal Denis Novato. Z Matejko Bukavec pa so pele zabavne in družabne pesmi. Organizatorji so torej poskrbeli, da je vsaka skupina ob koncu delovnega tedna prikazala opravljeno delo. Na ta

način so starši, prijatelji in drugi, ki jih zanima tako delo, lahko spoznali, kaj je mogoče v tednu dni doživeti in se naučiti. Vsak teden se je tudi končal z mašo in naj povemo, da so se dečki nanjo pripravili s študijem Kalanove otroške maše, dekleta zadnjega tedna pa so med mašo v openski župni cerkvi pele Faurejevo mašo, pri kateri so solistične točke pele pevke terceta Ver laetum, ki so tudi samostojno zapele. Na orgle jih je spremljal njihov siceršnji pevovodja Martin Vremec. V tretjem tednu je stekla samostojna pobuda učenja kljuna-ste flavte, ki jo je vodil prof. Miloš Pahor.

Ko se človek ozre na te tri pevске tedne na Opčinah, ugotavlja, da so bili s tem postavljeni določeni temelji za poživitev in prenovo otroškega in mladinskega zborovskega delovanja na Tržaškem. Seveda zahteva ta cilj drugačnega, bolj sistematičnega in rednega dela. Še zlasti bo potrebno poskrbeti za primerne izobrazbo zborovodij otroških in mladinskih pevskih zborov. Spodbujati bo treba njihovo udeležbo na strokovnih predavanjih in tečajih, ker je mogoče edino s trdnim znanjem kakovostno delati. Naša širša skupnost pa bo morala nagovarjati starše in otroke, da bi se vključevali v pevске zbere in skupine, saj gre za dejavnosti, ki otroka gotovo duhovno, jezikovno, narodno in socialno bogatijo.

Zborovska kultura je bila žal predolgo zanemarjena in zadnji čas je, da se poveča skrb temu področju delovanja.

OBVESTILA

ZBIRAMO KROJE, klobuke, rute in drugo staro skavtsko opremo za bodoči slovenski skavtski muzej v Trstu. Kdor želi prispevati svoj delež, naj se javi pri skavtskih voditeljih v domačem kraju ali na sedežu Slovenskih tržaških skavtov v Marijinem domu v ul. Risorta 3 v Trstu ali pa pri Rudiju Košuti, Scala Santa 6, tel. 040-417829.

SLOVENSKI KULTURNI klub vabi v soboto, 19. t.m., ob 19.30, na ples *Zbogom poletje, dobrodošla jesen*. "Festini" bo v Finžgarjevem domu na Opčinah. Pridi poletno odpravljen (poletne obleke, žive barve, morske maske in plavutke...) in pripelji še kakega prijatelja!

V POČASTITEV 59. obletnice kapelice Kraljeve miru na Katinari bo v nedeljo, 13. septembra, ob 9.30 sv. maša pri kapelici.

KLUB PRIJATELJSTVA bo priredil v soboto, 19. septembra, izlet na Belopeška jezera. Čas za vpis je vključno do 15. septembra v trgovini *Fortunato* blizu cerkve sv. Antona Novega v Trstu, ulica Paganini 2, kjer boste dobili ostala navodila.

SOŽALJE

Ob smrti dolgoletnega organista **PAOLA FONDE** izreka njegovega spomina svojo globoko hvaležnost vsa župnijska skupnost iz Bazovice. Pokojnemu želimo, da se njegovo telo mirno odpočije v grobu, njegova duša naj igra v nebesih večne melodije, vsem sorodnikom naše iskreno sožalje.

DAROVI

ZA CERKEV v Ricmanjih: dr. Norma Žuljan, Ricmanje, v spomin na pokojno mamo Stanislavo 150.000; Erminio Kuret, Ricmanje, v spomin na pokojne starše 35.000.

ZA KAPELO p. Leopolda Mandiča v Domju: Meri, Trst, 50.000.

ZA KARITAS v Ajdovščini: A.C. 50.000.

ZA CERKEV v Bazovici: ob smrti pok. Ane Komar darujeta sinova Mirko in Ladko 100.000 za domačo cerkev in 100.000 lir za cerkveni zbor Lipa.

ZA CERKEV v Gropadi (za popravilo): družina Milkovič, Gropada 126, 50.000 lir; ob obletnici smrti očeta Ivana Brceta hčerka Meri 30.000 lir.

ČESTITKE

V soboto, 5. t.m., stase v naši cerkvi poročila **TAMARA RASENI** in **DAMJAN LOCATELLI**. Svoji dolgoletni organistki prof. Tamari in njenemu izvoljencu Damjanu, ki si pripravljata svoj novi dom v domačem kraju, želi hvaležna vsa domača verska skupnost veliko ljubezni in božjega blagoslova na skupni poti.

Sinfonija ljubezni naj spremlja **TAMARO** in **DAMJANA** na novi poti skupnega življenja. To jima od srca želi otroški zbor Slomšek.

Gospodu **MARIJU GERDOLU** ob pomembnem imenovanju čestitajo cerkvena zbor od Novega sv. Antona in Sv. Jakoba ter obe župnijski skupnosti.

Marijina družba iz Trsta se veseli in čestita svojemu voditelju g. **MARIJU GERDOLU** ob imenovanju za častnega kanonika.

OB DESETLETNICI CERKVICE V CEROVLIJAH

RES DOŽIVETA SLOVESNOST Z NADŠKOFOM PERKOM

Prejšnjo nedeljo so Cerovlje na najlepši način proslavile desetletnico postavitve lepe cerkvice, posvečene svetima bratoma Cirilu in Metodu. Cerkvico so s prostovoljnimi delom zgradili sami domačini, ko je tam župnikoval dr. Markuža. To-

krat pa se je odzval povabilu na slavnost sam beograjski nadškof dr. Perko.

V okusno okrašeni cerkvi je nadškof somaševal skupno z novim župnim upraviteljem Josipom Saho in bivšim župnikom dr. Jožetom Markužo. Domači cerkveni zbor je pod vodstvom

Mitje Pernarčiča pozdravil vhod mašnikov z Jurkovičev *Opevajmo junaka dva*, ki je pravi slavospev slovenskima svetnikoma. Med slovesno mašo so domačini, po stari slovenski navadi, darovali nadškofu Perku domače pridelke ter kruh in sol v lepo okrašenih košarah (na

sliki). V homiliji je slavnostni gost orisal življenje svetih bratov in posebej poudaril njuno skromnost ter prednost veri. Z vso vztrajnostjo in s premoščanjem velikih ovir zlasti takratnega nemškega klera sta dosegla papežovo privolitve, da se pri pokristjanjevanju Slovanov poslužujeta njim razumljivega jezika. Po Cirilovi smrti se je Metod s še večjo vne-mo posvetil misijonarskemu delu med Slovani in s prevajanjem svetih knjig ter uvajanjem nove pisave. Nadškof se je na koncu še spomnil težkih razmer v Beogradu, kjer se je zaradi vojne zmanjšalo tudi število katoličanov od 40 na samih 10 tisoč. Človeška sebičnost in nepopustljivost je kriva za tako dolgo bratomorno vojno, ki ji ni videti konca. Pozval je, da vsi molimo za resnični mir, ki je največje bogastvo.

Ob koncu se je novi župni upravitelj Josip Saha zahvalil nadškofu za prisotnost ter svojemu predniku Markuži za dolgoletno župnikovanje v Mavhinjah in Cerovljah. Sam dr. Markuža pa je želel svojemu nasledniku kar največ uspeha pri vodenju te kraške župnije.

NK

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Vljudno Vas vabimo na predstavitev knjige
Anton Kacin

GRAMMATICA DELLA LINGUA SLOVENA

v četrtek, 17. septembra 1998, ob 18.30 uri v Tržaški knjigarni v ul. S. Francesco 20.

O delu bo spregovorila prof. Marija Kacin.

"MOKER" PRAZNIK SOLATE NA KOLONKOVCU

FOTO KROMA

V soboto, 5. t.m., je na vrt-narji Sonje Gregorič in Gior-gia Debelisa na Kolonkovcu potekal 19. Praznik solate, ki ga je priredilo PD Kolonko-vec. Slabo vreme je sicer krep-ko zagodlo organizatorjem, vendar se je tekmovanja v sa-jenju solate udeležilo dvajset ljudi (11 moških, 6 žensk in 4

otroci). Prvo nagrado so pre-jeli Kristjan Debelis za moške, Livia Canciani za ženske in Mateja Piccini za otroke. Slav-nostni govornik je bil prof. Jo-sip Pečenko, na ogled pa je bila tudi razstava domačih povrtnin (najlepša solata je prišla iz vrta Lucija Čoka).

MLADI Z VRHA SV. MIHAELA PO GORIŠKIH BRDIH

15-LETNICA
VAŽNEGA
INŠTITUTA

V petek, 25. t.m., bo na univerzi v ulici Alviano v Gorici ob 17.30 javno srečanje članov znanega Inštituta za družbeno in versko zgodovino iz Gorice z občinstvom ob 15. obletnici ustanovitve inštituta. Namen prirediteljev je, da bi se primerno spomnili nastankov inštituta in obenem kritično razmislili o njegovem delu. Na prireditvi, o kateri bomo še poročali, bosta spregovorila univerzitetna profesorja zgodovine Gabriele de Rosa, ki je tudi predsednik inštituta Luigi Sturzo v Rimu, in France M. Dolinar iz Ljubljane; oba ugledna zgodovinarja sta tudi člana goriškega inštituta.

Po njihovih posegih bodo organizatorji predstavili tudi zbornik, ki nosi naslov *Figure e problemi dell'Ottocento goriziano-Osebnosti in problematika na Goriškem v 19. stoletju*. V knjigi bodo objavljene izvirne raziskave inštituta in kronika delovanja zgodovinarske ustanove na Goriškem. Ta ustanova je velikega pomena tudi za nas Slovence, saj je v svoje vrste že od samega začetka, ki sega v leto 1982, povabila ugledne slovenske zgodovinarje in šteje med svoje člane med drugimi Franca Kralja, Franca Dolinarja, Sergia in Luigija Tavana ter vrsto drugih znanih imen.

Za kroniko še dejstvo, da so prav člani tega znanstvenega inštituta pred leti priredili v Gorici odmeven in kakovosten posvet zgodovinarjev o dogajanju na Goriškem med drugo vojno in po njej ter o vlogi Cerkve v tedanjem času pri nas.

O GORICI
BREZ
GORIČANOV

Pred kratkim je bil v prostorih goriške Državne knjižnice posvet o problemu meje med Gorico in Novo Gorico, ki je v kratkem ne bo (?) več. Organizator (ustanova Arch&Media) je za to povabil kot predavatelje nekatero izobražence, med njimi književnike. Zanimivo, da so bili, recimo, prisotni bosanski in češki literatje in profesorji, ki verjetno vsaj o tej meji malo vedo, pa še s slovenske strani nekateri mlajši slovenski književniki iz Trsta ter znan pesnik iz osrednje Slovenije. Gotovo je, da lahko tudi pesniki in pisatelji poznajo obmejne probleme, malo verjetno pa je, da jih približe poznajo in zlasti praktično opozorijo na zadevna vprašanja, ki jih je prireditelj ponudil v obravnavo.

Najbolj zanimivo pa je dejstvo, da na posvetu o Gorici (o obeh Goricah) pravzaprav ni bilo - Goričanov. Res lepa interpretacija latinskega "nihče ni prerok v domovini". To še zlasti velja za slovenske referente, saj bi kazalo, da v Gorici pravzaprav ni - Slovencev. Ali pa so tako neuki, neznatni in omalovaževanja vredni, da jih je bilo treba nadomestiti z zunanjiimi.

Hvalevredni so preudarni posveti in simpoziji o vprašanjih, ki so jih obravnavali v Gorici. Vendar pa kaže nepozornost prirediteljev do krajevne stvarnosti in zlasti našega tukajšnjega manjšinskega elementa zelo zgovorno dejstvo, kako malo jim gre za resnično poznavanje obmejnih vprašanj. Vse drugo so lahko samo besede...

PEROPRASK

PO POTEH ALOJZA GRADNIKA

Otroški in mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela je že četrtič organiziral izlet-nagrado za trud mladih pevcev, sodelavcev, staršev in simpatizerjev po poteh slovenskih pisateljev in umetnikov.

Nabito poln avtobus s 57 udeleženci je odpotoval v ponedeljek, 31. avgusta, na ogled kulturnih, zgodovinskih in naravnih zanimivosti Goriških Brd. Med potjo smo tudi prisluhnili branju pesmi Alojza Gradnika - sina briške zemlje, ki je Brda pesniško uokviril v čudovit svet. Upesnjeval je pokrajino in ljudi, njihovo življenje in običaje, trpljenje in radosti, zato je ime pesnika tesno povezano s to zemljo.

Poleg Gradnika so Brda dala kar nekaj pomembnih mož: pesnika Ludvika Zorzuta, skladatelja Rađa Simonitija, pesnika Karla Široka, zborovodjo Srečka Kumarja, slikarja svetovnega slovesa Zorana Mušiča. Izčrpane in bogate podatke o očarljivi pokrajini na skrajnem zahodu Slovenije nam je z navdušenjem posredoval g. Bruno Podveršič, podžupan Brd, kulturni delavec, ki je prava živeča knjiga teh krajev. Brda skrivajo v svojih nedrih številne kulturne znamenitosti. Tako smo si ogledali Kojsko, Gonjače - osrednjo točko Brd - z razglednim stolpom, ki je visok 23 metrov. Tu se nam je odprl razgled vse do Jadranskega morja, Ogleja in Triglava.

Naslednja točka našega potovanja je bila vas Šmartno, ena najlepših vasi v Brdih, in je hkrati zaščiten kot kulturni spomenik. Šmartno je vse do danes ohranilo znake

FOTO: R. DEVETAR

stare, utrjene, sredozemske vasi. Vas je zgrajena na ostankih rimskega oporišča. Obzidje s stolpci je iz prve polovice 16. stol. Šmartno je ohranilo svojo arhitekturo. Za staro kolonsko hišo je značilen osrednji prostor z nizkim odprtim ognjiščem, na katerem imajo dograjen zbatufur z ognjiščem in krušno pečjo. V prvo nadstropje smo prišli prek ganka na zunanji strani hiše.

Kosili smo v čudovitem parku vipolškega gradu, nekoč lovskega dvorca goriških grofov, ki pa še čaka obnove. Sledil je še bogat srečolov s številnimi nagradami. Zatem smo se spustili do Medane. Tu smo obiskali rojstno hišo Alojza Gradnika in Ludvika Zorzuta ter pokopališče.

Na Dobrovem, upravnem središču Brd, nas je presenetil lepoteč - renesančni grad iz 17. stoletja. Tu nas je sprejel kustos Herk Saksida. Ogledali smo si stalno zbirko 134 grafik svetovno znanega slikarja in grafika, briškega rojaka Zorana Mušiča, ki jo je umetnik poklonil Brdom; v drugem nadstropju pa smo videli novo stalno zgodovinsko razstavo, ki je poskus rekonstrukcije zbirke, umetnin in pohištva grajskega gospodarja de Baguer.

Veseli in zadovoljni obrazi so bili najboljši dokaz o uspešnosti poučnega in zabavnega izleta ter obenem spodbuda za prihodnje delovanje.

MAC

IN MEMORIAM

RADISLAV
LEOPOLI

V Pevmi so 1. septembra pokopali Radislava Leopolja. Tako se je glasil njegov priimek, v resnici pa se je ob rojstvu leta 1915 pisal Swyszczuk. Njegov oče Jakob je bil Ukrajinec in je pred prvo svetovno vojno služil kot vojak na goriškem gradu. Tu je spoznal Ivanko Simičič iz Brd in se z njo poročil l. 1911. Med prvo vojno sta morala v begunstvo in tako se je Rado rodil kot begunec. Po vojni so se najprej ustavili v Brdih, toda kmalu so se preselili v Pevmo. Oče je bil samostojen obrtnik. Tudi Rado je kmalu začel z obrtjo z lesenimi posodami, potem pa s kovačijo. Od njega sta se naučila kovaškega dela tudi sinova, ki imata še danes delavnico v ul. Brigata Pavia. Poleg teh je imel še hčer Heleno, ki je sedaj upokojena učiteljica. Med zadnjo vojno je bil tudi interniran v Mathausnu.

Rado je zelo ljubil petje in pel priveč zborih. Zato sta mu pri pogrebnih maši pela italijanski zbor in pa domač pevski. Sedaj počiva na pokopališču v Pevmi. Umrl je doma, spravljen z Bogom in ljudmi.

Naše sožalje naj gre ženi Aniti Petarin, otrokom in vnučkom, ki so za starega očeta zgledno skrbeli.

Ob prvi obletnici smrti naše dobre in drage MILKE MIKULUS se je spominjajo z globoko hvaležnostjo mis. g. Ivan Štanta, rodna sestra Gabrijela, sorodniki in še posebno prijatelji. Prepričani smo, da širokosrčna Milka uživa v nebesih in nam posreduje novih milosti pri ljubem Bogu.

PD RUPA-PEČ PO PIEMONTU

RAZPOSAJEN IZLET
VESELE DRUŠČINE

Letos si je PD Rupa-Peč izbralo Piemont za cilj svojega že tradicionalnega letnega izleta. To je dežela na skrajnem zahodu Severne Italije, znana po gomoljki (črni in beli tartuf) in odličnih sortah vin, dežela, polna zgodovinskih in kulturnih spomenikov: tukaj je gospodovala družina Savoja, tu so živeli in delovali veliki možje, kot sta npr. Cavour in Alfieri.

Program izleta je bil zelo razgiban, tako da so vsi udeleženci prišli na svoj račun: sladokusci, ljubitelji narave in poznavalci zgodovine.

V štirih dnevih si je težko ogledati tako obsežno področje, zato smo se omejili na ogled mest Asti, Alba, Turin in njihov okolice. 27. avgusta smo se že zelo zgodaj odpravili na pot, tako da smo bili za kosilo skoraj na cilju, in sicer v kraju Castiglione d'Asti. Dve noči smo prespali namreč v

Albi, tretjo pa v Turinu. Obed je bil zelo bogat, lahko rečemo slovesen, hrana odlična. Servirali so nam kar štiri predjed, dvojne testenine, telečjo pečenko in piščanca s prikuhami. Nista manjkali niti sladica ne kava, da ne govorimo o pijači. Vsega je bilo na pretek. Tudi ostala tri kosila, in sicer v Narzole d'Alba, v Saluzzu in v Pecetto Torinese, so bila slična. Na srečo so bile večerje bolj skromne, vsekakor narmalne.

Vse štiri dni so nas med vožnjo obdajali slikoviti griči, prekriti z vinogradi: kamor seže oko, samo vinogradi in sadovnjaki. Tu so doma znana vina: barolo, barbera, dolletto, barbaresco, nebbiolo. Razumljivo je torej, da smo si v teh dneh ogledali destilarno v Castiglione d'Asti in klet v Barolu: ogleda sta bila seveda vezana tudi na pokušnjo, kateri so sledili nakupi. Ker pa

je Piemont, kot rečeno, znan po gomoljki (tartufu), smo popoldan drugega dne lahko prisostvovali prikazu iskanja te dragocene podzemeljske gobe; njena tržna cena je zelo zelo visoka. Posebno izurjeni psi imajo pri iskanju glavno vlogo.

Naš izlet pa ni bil osredotočen samo na kosila in večerje, na ogled kleti in trgovin, polnih raznoraznih dobrot (različne salame, siri, bonboni, piškoti in torte). V Astiju smo videli Alfierijevo rojstno

hišo in drevo, kamor se je pesnik dal privezati, da bi študiral in ustvarjal, stolnico in cerkev sv. Seconda ter trg, kjer se odvija "palio" kot v Sieni.

V petek, 28. avgusta, smo si ogledali grad-trdnjavo Seralunga d'Alba ter mesto Alba s številnimi stolpi, mogočno gotsko stolnico iz 15. stoletja, v soboto pa slikovito mestece Saluzzo; srednjeveški grad, spremenjen v zapore, stolnico s slikovitim zvonikom, rojstno hišo Silvia Pellica ter lepo občinsko palačo (tu ima

sedež svetovna glasbena šola), nato še nekoliko oddaljeno opatijo Staffarda. V popoldanskih urah smo se sprehodili po 37 sobah od stopetdesetih gradu v Racconigiju, kjer je bila poletna rezidenca družine Savoja. Sledil je še ogled naravnega rezervata blizu Racconigija. Tu živijo najrazličnejši ptiči, v glavnem štorclje, ki so se tukaj rodile ali pa so se med preseljevanjem tukaj ustavile. V umetnem jezeru in močvirju najdemo najrazličnejše vrste rac, gosi, la-

bodov, ptičev. Šibkejše in bolj živali dobijo tukaj nego in zatočišče.

Naš izlet smo zaključili z bežnim ogledom Turina, prve prestolnice Italije. Danes je Turin moderno, živahno milijonsko mesto s širokimi ravnimi ulicami in velikimi trgi, lepimi palačami in zelenicami ob vznožju zelenih gričev in ob bregovih reke Pad. V strogem mestnem središču smo videli kraljevo palačo, grajske vrtove, danes ljudski park, stolnico, cerkvi sv. Lorenca in Svetega Rešnjega Telesa, rimske ostanke, občinsko palačo in gledališče. Za zaključek smo se peljali med griče nad mestom in s svetišča Superga (672 m), kamor je 4. maja 1949 strmoglavilo letalo s celotno nogometno ekipo "Torino", se zadnjič zadržal na mesto Turin ter se odpeljati proti Gorici. Po osemurni vožnji nas je g. Alessio srečno pripeljal domov.

V teh dneh so vestno skrbeli za naše telesno in duševno dobro počutje zgovorna vodiča ga. Patrizia in g. Mariu ter seveda neutrudni g. Ivo Kovic.

KA

7. ALPE ADRIA PUPPET FESTIVAL V GORICI

ZANIMIV IN KAKOVOSTEN PRIKAZ
NE SAMO LUTKARSKE UMETNOSTI

IVA KORŠIČ

V sredo, 9. septembra, so ljubki, leseni, odeti v razkošne podrobno izdelane kostume, a tudi mehki živobarvni mali igralci zapustili naše mesto. Osem dni (od 2. septembra) so s svojo živahno prisotnostjo prebudili še kar zaspano goriško središče in s popoldanskimi predstavami priklivali v svoj čarobni krog res veliko število otrok. Pred odrčki se je včasih trlo krepko čez sto radovednih obrazov, ki so odkrito kazali svoje navdušenje nad malimi junaki s spontanim poseganjem v pravljicne zgodbe. Živo so namreč spremljali dogodivščine Pulcinelle (prikazali so ga lutkarji gledališč Teatro Alegre iz Pinerola (Turin), Genaro Ponticelli iz Milana in Triteri iz Vicchia-Firenca), ki mora večkrat pošteno zamahniti s svojim debelim kolom, da se kdo ne polasti njegove ljubljene Teresine. Tudi v znano pravljico o treh pujskih (Burattinteatro - Mantova) so se prav hitro vživeli in "pomagali" bratcem prašičkom, ki so trepetali pred volkom; toda tudi simpatične-

mu volku niso mogli odreči pomoči in so močno pihali, da bi se posule hišice, v katerih se je skrivala mastna volčja večerja. Vsi štirje protagonisti so se pač borili za vsakdanje preživetje.

Otroke je prepričal in zabaval tudi nežni psiček Tobija, ki ga je spretno prikazal - kratkrat v italijanskem jeziku - Branko Vizintin iz ljubljanskega Freyer teatra v režiji Edija Majarona.

Prisrčen nasmeh je zaigral na ustnicah malega in velikega občinstva ob ogledu domiselne igrive igrice *Prihaja cirkus!* v izvedbi Lutkovnega gledališča Maribor in režiji

Pavla Polaka (na sliki). Zgodbica je pokazala, kako se z zavrnjenimi, nepomembnimi predmeti lahko igramo in celo "iz nič" pričaramo pravi cirkus. Predstava je bila v slovenščini, a tudi italijanski gledalci so prav dobro razumeli sporočilo naivnega doživljanja.

Kakor omamljeni so goriški mali gledalci - med katerimi so bili kot vsako leto tudi slovenski otroci - zrlji na odrček, na katerem so se med gostu meglo v začaranem gozdu dogajale skrivnostne zgodbe; v te sta bila vpletena junaka iz italijanske skrivnice ljudskih pravljic Fagiolino in Sandrone (Compagnia del Pava-

glione, Casalecchio di Reno-Bologna). Poleg lutk (ročnih, visečih, s palico) so otroci spoznali tudi čar gledališča senc (Compagnia Maninalto iz Viterba).

Toda sedmi festival lutkarske umetnosti ni popeljal v neusahljivi svet domišljije le naših razigranih malčkov: večerne predstave so namreč nudile odraslim gledalcem čudovit vpogled ne samo v lutkarski svet, ampak tudi v inovatorske dosežke animiranega gledališča. Tako so si gledalci v veliki dvorani Kulturnega centra L. Bratuž ogleдали predstavo z angleškim naslovom *J.E.P.-Zgolj za zabavo*, ki jo je izvajalo 13 igralcev oz. 26 rok. V pramenu luči so bile protagonistke le roke v rokavicah, ki so zarisavale razne figure, se oblikovale v usta in "pele" ter se s pomočjo časopisnega papirja spreminjale v lutke.

Igralec Massimo Somaglino, član CTA iz Gorice, je v režiji Roberta Piaggia prikazal neobičajno, tragikomično uprizoritev, povzeto po romanu *Poljub mrtve žene* turinske pisateljice Caroline Invernizio. Delo je prav na goriškem festivalu doživelo odski krst. Ob klavirski spremljavi Giuliane Menchini se je igralec posrečeno prelevil v protagonist-figure, ki si jih je zamislil F. Tullio Altan.

Enkratno doživljanje je bil svojstven prikaz Mozartovega *Don Juana*, ki so ga z dobrno mero ironije ponudili igralci praškega Državnega lutkovnega gledališča z velikimi imenitno izdelanimi visečimi lutkami. Tudi Puppentheater Firléfanz iz Berlina se je poklonil Mozartu z izvedbo njegove *Čarobne piščali*. Majhne razkošno oblečene lutke so s številnimi gibljivimi členki v čarobnem soju luči tako živo zaigrale in "zapele", da smo gledalci čisto pozabili na njihove spretno animatorje za lepim odrčkom.

Nekak skoro "nabožni obred" je bila pripoved stvarjenja oz. oris zgodovine človeštva poljske skupine Teatr3/4.

S svojimi šestnajstimi predstavami - ena otroška je odpadla zaradi bolezni igralk - se goriški lutkovni festival, ki je tokrat potekal pod naslovoma *Figure in glasba, Gledališče ob meji brez meja* in ga je tudi letos priredil CTA - deželni center za animirano gledališče v sodelovanju z deželno gledališko ustanovo in občinskim odborništvom za kulturo, uvršča med pomembne tovrstne prireditve (ena izmed teh je mednarodni lutkovni festival poklicnih lutkovnih skupin Lutke 98 v Ljubljani od 4. do 11. t.m.), saj nudi res kvaliteten izrez lutkarske ustvarjalnosti iz srednjeevropskih držav.

DOŽIVETA
MAŠA ZA
SLOVENCE
V LAŠKEM

Cerkev v Marcelliani v Trziču je 3. septembra sprejela slovenske vernike iz Laškega in okoliških vasi, med katerimi je bilo največje število Jameljcev. Mašno daritev je kljub rahlemu zdravju in kot že vrsto let daroval jameljski župnik Anton Prinčič, ki je številne vernike tudi lepo in primerno nagovoril. Da je bila maša tudi slovesna, je poskrbel ženski zbor iz Ronk, ki so ga okrepili nekateri pevci iz skupine Fantje izpod Grmade; skupno so zapeli predvsem Marijine pesmi. Na orgle je igrala ga. Marija Pahor.

Za marsikoga je bilo to srečanje enkratno, ganljivo do solz, saj sta ga slovensko petje in beseda popeljala nazaj v mlada leta. Ob koncu se je redovnik, upravitelj župnije, zahvalil g. Antonu in vsem prisotnim za lepo udeležbo ter prosil, naj Marijin blagoslov obdari vse prisotne. Duhovno obogateni in notranje zadovoljni smo se razšli z obljubo, da se bomo čez leto dni spet srečali v isti cerkvi.

BR

† ZAHVALA
Ob izgubi dragega moža
STANKA

se iskreno zahvaljujemo g. Žbogarju za pogrebni obred, pevskega zboru s Travnika in vsem, ki so na katerikoli način počastili njegov spomin.

Svojci

Gorica, 10. septembra 1998

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Vljudno Vas vabimo na predstavitev knjige

Anton Kacin

GRAMMATICA DELLA
LINGUA SLOVENA

v sredo, 16. septembra 1998, ob 18. uri v Katoliški knjigarni na Travniku.

O delu bo spregovorila prof. Marija Kacin.

UČITELJSKI ZBOR DIDAKTIČNEGA
RAVNATELJSTVA
ULICA BROLO - GORICA

vabi vse ustanove in društva, ki nameravajo sodelovati s šolo, da pošljejo svojo ponudbo do 30. septembra, tako da bodo šolski organi o tem razpravljali in sklepali.

OBVESTILA

RAVNATELJSTVO SREDNJEŠOLE I. Trinka v Gorici sporoča, da se bo šolsko leto 1998/99 pričelo v ponedeljek, 14. t.m., za dijake, ki obiskujejo pouk katoliškega verouka, s šolsko mašo ob 8.30 v Gorici v cerkvi sv. Ivana in za oddeljene razrede v Doberdolu ob isti uri v župnijski cerkvi. Dijaki naj se v Gorici zberejo pred cerkvijo, v Doberdolu na šolskem dvorišču. Po šolski maši se bo za vse dijake pričel pouk na šoli v Gorici ob 10. uri in v Doberdolu ob 9.30.

SCGV EMIL Komel obvešča, da je v teku vpisovanje v novo šolsko leto 1998/99. Poleg klasičnih instrumentov (godala, pihala, trobila, tolkala, klavir, orgle, čembalo, harmonika in brenkala), solopetja in stranskih predmetov (teorija, harmonija in glasbena zgodovina) sprejemamo tudi prijave za naslednje tečaje: balet in tečaj DO-MI-SOL (od 4. leta starosti); eksperimentalni tečaj klavirja za nadarjene učence; podiplomski tečaj klavirja (prof. S. Gadžijev), tečaj slovenskega in italijanskega jezika. Poleg rednega študija imajo učenci možnost sodelovanja pri otroškem in mladinskem zboru ter orkestru. Šolsko leto se bo začelo v ponedeljek, 14. septembra. Podrobnejše informacije lahko dobite na tajništvo šole (tel. in fax 0481/532163).

DUHOVNA OBNOVA za družbenice in žene bo v nedeljo, 13. t.m., v Zavodu sv. Družine. Začetek ob 9. uri, konec z mašo ob 18. uri. Obnovo bo imel misijonar z Mirenskega Gradu. Žene, vzemite si prost dan za počitek ob Božji besedi in v prijetni družbi!

SLOVENSKO PLANINSKO društvo Gorica prireja 13. septembra planinsko-kulturni izlet z obiskom Šmarne gore nad Ljubljano. Geossa in gradu Bogenšperk. Za vzpon na Šmaro goro je enourna hoja po stezi! Avtobus bo odpeljal ob 6. uri iz Rožne doline (na slovenski strani). Na razpolago je še nekaj mest!

SOŽALJE

Ob izgubi dragega očeta GAETANA sočustvujejo z dr. Carmelom Castellom goriški slovenski prijatelji.

DAROVI

ZA ŽUPNIJSKO cerkev v Štandrežu: N.N. 40.000, N.N. 160.000; ob pogrebu V. Rossi svojci 100.000; ob krstu Grete druž. Pola 200.000; Žbogar v spomin na moža 100.000; ob 50. obletnici smrti R. Muči Zdenka 100.000 lir; v spomin na R. Marvina Ema in druž. 50.000; ob poroki Michele in Claudia starši 250.000; ob pogrebu R. Marvina svojci 100.000, N.N. 145.000; v spomin na G. Assirellija družina 50.000; v spomin na P. Petejan Fani 100.000; ob 10. obl. smrti P. Marušič druž. 50.000; v spomin na pok. starše in moža Jolanda Tronci 50.000; ob krstu A. Paci druž. 100.000; ob pogrebu J. Hoban svojci 50.000, Milka 100.000; Bruna v spomin na svoje drage 140.000; N.N. 85.000; v spomin na D. Tomšič Rina 20.000; Jožica 40.000; N.N. 20.000; v spomin na J. Hoban svojci 100.000; v čast sv. Ane, svoje zavetnice, Ana 50.000; ob pogrebu A. Nanuta svojci 200.000; N.N. 50.000; Pavla 35.000; Rossi 50.000; N.N. 100.000, Nanut 50.000, Danilo in Lilijana ob blagoslovu podjetja 200.000; N.N. 50.000; v spomin na P. Bortoli svojci 200.000; v spomin na Š. Brajnik sestri 70.000; v spomin na P. Volčič Liva in Andrina 50.000; ob pogrebu P. Volčič svojci 50.000; N.N. 100.000; N.N. 100.000; Dragica 100.000; Nela 35.000 lir.

ZA POPRAVILNO orgel v sovo-denjski cerkvi; namesto cvetja na grob Juriju Babiču nečaki Lucijan, Francili, Davorin, Dragica, Zlatka, Sandra in Patricija 350.000; v spomin na Mileno Pipan-Cotič Valerija in Ivanka 100.000; namesto cvetja na grob Franči Nanut družina Rezi Marušič 50.000; Antonella in Marko ob poroki 300.000 lir.

ZA SLOVENSKO Karitas: Cilka 50.000 lir.

ZA MISIJONE: Pavla Drašček 50.000 lir.

ZA MLADINSKI pevski zbor Vrh sv. Mihaela: Nato in Helka Devetak 150.000 lir.

ZA NOVI glas: v spomin na Stanka žena Zofija 200.000; Gabrijela 100.000; N.N. 400.000.

ZAPASTIRČKA: N.N. 100.000 lir.

ZA PUBUDO "Via di Natale" v Avianu: namesto cvetja na grob Vide Cijan por. Padovan Uštili z družino 100.000 lir.

ZA MIS. p. Ivana Štanta: N.N. 1.000.000 lir.

ZA MIS. p. Vladimira Kosa: N.N. 1.000.000 lir

ZA MIS. p. Ernesta Saksido: N.N. 1.000.000 lir.

ZA SEMENIŠČE v Vipavi: N.N. 1.000.000 lir

O PRAVIH IN NEPRAVIH PROBLEMIH GORICE

POMISLEKI POSLANCA
PRESTAMBURGA

Prof. Mario Prestamburgo, poslanec Oljke v rimskem parlamentu, nam je poslal zapis o ponovnem ovrednotenju goriških jedil in kmečkih pridelkov. Gre za znane stvari, ki so postale zanimive tudi za goriško pokrajino. Že dolgo je namreč v veljavi tudi za prehrabene izdelke in kmečke pridelke zakonska normativa, po kateri se neki jedi, slaščiči in kmečkemu pridelku lahko daje naziv DOP (Poi-menovanje zaščitnega porekla) in IGP (Znak zaščitnega geografskega porekla). Zaščitna znaka sta zadnje čase postala zanimiva za proizvajalce jedi, prehrane in kmečkih pridelkov, saj neko jed, slaščičo ali kmečki pridelok lahko zaščitita in tako kupcu kot pridelovalcu omogočata varnejši nakup oz. prodajo. Pri vsem tem je važno vedeti, da Evropska zveza točno določa pravila, po katerih lahko izdelek-pridelek dobi tak naziv-zaščitni znak, ki seveda pomeni za kupca gotovost za dober izdelek, za prodajalca in izdelovalca pa tudi nagrado za znanje in delo ter seveda neke vrste priznanje za kakovost.

Prof. Prestamburgo v svojem zapisu točno opredeljuje zakone, ki določajo take vrste denominacije izdelkov in pridelkov, in se zato zaustavi ob znani pobudi goriškega občinskega odbornika Deveta, ki se zavzema za ustanovitev Konzorcija kmečkih pridelkov in prehrabnih izdelkov. Prestamburgo javno sprašuje Antonia Deveta, ali obstaja za krajevna vina in gubanico dovolj pride-

lovalcev, če pomislimo, da imamo na Goriškem že dva zaščitena okoliša vin (Collio in Isonzo) ter v bližnjem Čedadu tudi zaščiteno gubanico. Nadalje Prestamburgo sprašuje Deveta, ali so proizvajalci pripravljene vzdrževati z nemajhnimi finančnimi sredstvi omenjeni konzorcij, ter končno tudi to, ali obstaja tržišče, na katerega bi lahko z gotovostjo prodajali omenjene pridelke. Prestamburgo se boji, da je zavzemanje za konzorcij samo poteza za nova "delovna mesta za prijatelje in prijateljce prijateljev itd." ter navaja tudi vprašanje, ali je sploh bila opravljena tržnogospodarska raziskava. Nadalje se v svojem zapisu poslanec Oljke tudi upravičeno sprašuje, koliko stvarnih možnosti ima na tržišču goriška gubanica.

"Dvajset let poslušam, da Gorica umira. To ni res! Gorica je namreč žal na poti, da dejansko postane italijanska četrt Nove Gorice. Bi se dalo spremeniti tak potek dogajanj v evropskem kontekstu? Seveda. Toda ne z vzorcem variance in kovariance prof. Leonardija, ampak z globoko, predvsem kulturno prenovitvijo krajevnega političnega razreda, kateremu tudi sam pripadam, vse dokler bo trajala ta legislatura!" S to pomenljivo noto sklepa prof. Prestamburgo zapis in spet opozarja, da se gredo v Gorici desničarski politični veljaki predvsem demagogijo in ne politike, ki bi reševala prave probleme Gorice.

JUP

PRIČEVANJE Z DESETMESEČNEGA BIVANJA V NEMČIJI

MED SLOVENCİ V HAMBURGU

KRISTINA BEDNARIK

Pred mesecem dni sem se vrnila iz hanzeatskega mesta Hamburg, ki leži na desnem bregu morskoga rokava reke Labe v severni Nemčiji. Skoraj dvomilijonsko mesto, bogato z zelenjem, zvoniki in mostički, ki povezujejo bregove številnih kanalov, je v meni pustilo marsikatero vtise in spomine.

V Hamburg sem odpotovala meseca oktobra, ko sem od tržaške univerze prejela štipendijo Erasmus-Sokrates. V teh mesecih svojega bivanja v nemškem vele mestu sem imela priložnost poglobljeno spoznati življenje metropole in ljudi, ki v njem prebivajo. V stik sem prišla tudi s hambur-

škimi Slovenci, in to čisto slučajno. To je eden tistih dogodkov, ki se jih z veseljem in hvaležnostjo spominjam. Meseca februarja sem šla na izlet v Berlin. Vodilaga je mlada Slovenka Monika Pemič, Ljubljanka, ki že nekaj let živi v Hamburgu. Ta poučuje slovenščino na hamburški univerzi in od leta 1996 je tudi ustanovila šolo slovenskega jezika (štiri ure tedensko), ki ima sedež v prostorih nemške župnije sv. Bonifacija (na sliki levo) in katere jedro predstavljajo otroci - sinovi Slovencev, ki se tu zbirajo. Pobudnica šole je bila Melita Steiner, svetovalka na slovenskem ministrstvu za šolstvo in šport. Monika Pemič mi je razložila, da so prišli Slovenci v Hamburg v 60.-70. letih na podlagi raznih meddržavnih dogovorjanj. Nemci so v tistih letih rabili "Gastarbeiter-je" (tuje delavce) npr. za tovarno Mercedes v Stuttgartu in tako so se nekateri Slovenci, kakor tudi

drugi tujci, odpravili v Nemčijo in tam s časovno omejenimi pogodbami delali, nekateri pa pozneje tudi tu ostali. Slovenski ljudje so se ustavili večinoma v južnih nemških deželah, le manjša skupina le-teh se je nastanila na severu. Marsikje so si slovenski delavci organizirali društveno življenje, ponekod tudi pouk slovenskega jezika.

Skupina Slovencev, ki danes živijo v Hamburgu, šteje približno 40 ljudi. V resnici pa živi v mestu več Slovencev in deluje tudi trgovina, *Balkan Magazin*, katere lastnik je prišel s Ptuj in prodaja tudi slovenske jedi. Zbirajo se vsako prvo nedeljo v mesecu pri sv. maši v cerkvi sv. Bonifacija. Tako sem se tudi jaz odpravila neko nedeljo k slovenski maši, ki jo vodi župnik Martin Mlakar, ki že vsaj dve desetletji skrbi za duhovno rast Slovencev v nemških škofijah v Kölnu, Hamburgu, Hildesheimu in Osnabrücku. Zelo lepo s petjem oblikovana maša mi je priklicala v spomin domačo cerkev v Števerjanu in kako sploh Slovenci radi pojemo. Po maši se je srečanje, kot vsakič, nadaljevalo v

Med zakusko v župnijskem domu blizu cerkve sv. Bonifacija: na desni Kristina Bednarik, ob njej g. Martin Mlakar

bližnji dvorani ob mizi, ki je bila zelo lepo pripravljena z najrazličnejšimi dobrotami. Ob mizi imajo navado se pogovarjati in včasih tudi diskutirati o pomembnih vprašanjih. Hvaležna sem jim za pri srčen sprejem, ki mi je omogočil, da sem se počutila kot v krogu prijateljev, s katerimi se že vrsto let poznam. Z velikim zanimanjem so me spraševali, kako živimo v zamejstvu, s katerimi manjšinskimi problemi se srečujemo. Tudi jaz sem bila zelo radovedna, kako živijo in se počutijo v Nemčiji. Gre namreč za drugačno zemljepisno področje, podnebje, ljudi. Nekdo od njih mi je povedal, da rad živi v Nemčiji, le da, ko pogleda v nebo, ne vidi nobene mile točke, npr. Triglava ali drugih slovenskih gora, temveč le hiše, čeprav je v Hamburgu

veliko zelenja. To je tisto, kar verjetno najbolj manjka Slovencev v Hamburgu: Triglav, zeleni travniki, slovenske gore, katerih lepoto nam sami Nemci zavidajo. Zelo radi govorijo o svoji domačiji, o Sloveniji, saj so se vendar tam rodili in tam imajo korenine, ki jih hočejo tudi ohraniti. Tako se v poletnih počitnicah vračajo v rodni kraj in včasih to storijo celo dvakrat letno, da tam preživijo nekaj dni. Ob koncu srečanja g. Mlakar razdeli tudi mesečnik za Slovence na tujem - *Naša luč*, tako da so obveščeni o vsem, kar se v nemških mestih in po svetu dogaja z rojaki.

Najlepša hvala naj gre vsem, ki so me v Hamburgu sprejeli, in tudi g. Mlakarju, ki tako požrtvovalno skrbi za naše rojake.

POSOČJE

POMOČ IZ AVSTRIJE

Potres v Posočju je hudo prizadel tudi bovški vrtec. Tako so najmlajši z letošnjim šolskim letom začeli pouk v osem kilometrov oddaljeni vasi, Žagi. Kot kaže, pa bodo že spomladi v novem vrtcu v Bovcu. Projekti zanj bodo pripravljene sredi oktobra in z novembrom bodo predvidoma začeli z gradnjo. K finančni konstrukciji gradnje, da bi se bovški otroci lahko čimprej igrali v novem vrtcu, je Zveza avstrijskih mest te dni darovala 500.000 šilingov. Župan Beljaka Helmut Manzenreiter je pobudo za to dobrodelnost sprožil na konferenci te zveze letos v Gradcu.

Na občini Bovec so župan Robert Trampuž in drugi predstavniki krajevne skupnosti 3. septembra sprejeli beljaškega župana z občinsko ekipo gospodarstvenikov. Ob tej priložnosti se je župan Trampuž zahvalil za organizacijo, obveščeno in pomoč njihove občine ob potresu v Posočju in poudaril: "Pomoč Beljaka že presega običajne solidarnostne okvire in se z njo začenja obdobje globljega sodelovanja med občinama."

Beljaški župan je izrazil veselje nad lepim sprejemom, pa tudi zadovoljstvo nad vendarle boljšim razpoloženjem domačinov, glede na prvi obisk. Posebno je poudaril željo dunajskega župana, da bi bil prisoten pri otvoritvi vrtca. Tako občina Beljak kot Koroška sta pripravljene sodelovati pri tem projektu še naprej: firma ISOSPAN bo prispevala gradbeni material; pogovarjajo se tudi o opremlitvi vrtca, nabavi oken in vrat.

Po sprejemu na občini so goste pospremili na osnovno šolo Bovec, kjer so jih pozdravili s pesmijo. Ravnatelj Andrej Mlekuž je gostom začel dobrodošlico in se zahvalil za dar. Izrazil je željo, da bi stike, ki so jih vzpostavili, nadaljevali še naprej tako, da meja, ki sedaj ločuje, ne bi več ločevala, čeprav živimo v dveh različnih državah. Ker so si vrtec že ogledali, jih je povabil, naj si ogledajo še šolo. Ob slovesu je ravnatelj izrazil še željo, da bi njihova šola vzpostavila stike z eno izmed osnovnih šol beljaške občine. V razredu likovnega pouka so beljaškemu županu podarili glineno cvetje, ki so ga izdelali učenci. V kasnejšem pogovoru so se gostje s predlogom strinjali in povedali, da imajo tam osnovno šolo, ki je usmerjena v likovno dejavnost, in bodo z njo skušali vzpostaviti stike. Tako bo tudi to ena izmed dodatnih vezi, ki jih nameravata občini splesti v bližnji prihodnosti. Simpatična poteza Bovčanov se kaže tudi v nameri, da postavijo sredi Beljaka letošnje božično drevo. Mogoče bodo medtem podobno ponudbo sprejeli tudi v občini Beljak in bo tako tudi Bovec dobil nekakšno božično in ne le turistično podobo.

ANA MIHELIC

12

ČETRTEK
10. SEPTEMBRA
1998

EVROPA NARODOV (33)

VIDA VALENČIČ

LAPONCI: NAROD NA SKRAJNEM EVROPSKEM SEVERU

Včasih se na kakšnem turističnem plakatu, ki opeva čare skrajnega Severa, pojavi plavalasi otrok v značilni živopisani laponski narodni noši. Tem več je beline naokrog, tem živahnije postanejo barve, mogoče s prikrito željo, da bi nadomestile mrzlo pokrajino.

Pravzaprav naš "južni svet" ve malokaj o Laponcih. Že sam naziv, ki jim ga dajemo, ni povsem umesten. Sami sebe Laponci nazivajo *Sámi*, vzdevek Laponci pa jim je v žalitev; razloga zakaj pa ne bi vedela. Laponci oz. *Sámi* so bili vedno predvsem zelo razpršen narod, ki je živel (in še danes živi) v širokem skrajno-severnem evropskem pasu na 1.500 km² razprostrti snežni pokrajini, ki objema severno Norveško, Švedsko, Finsko in ruski polotok Kola. En narod v štirih državah. Seveda so tu prisotni problemi enotnosti in povezanosti. Tradicionalno so se preživljali z rejo severnih jelenov. Te živali pa potrebujejo razprostrte pokrajine, poleg tega pa vremenske spremembe silijo v preseljevanje iz

kraja v kraj. In tako so se jeleni in za njimi njihovi gospodarji večkrat na leto selili iz Finske v Švedsko in iz Švedske v Norveško. To prekrščenje meja pa je nujno pripeljalo tudi do različne zakonske ureditve, katero so si *Sámi* dokaj zlahka izborili. Leta 1751 je bil sestavljen t.i. "Sámi zakonik", ki je jasno določeval pravice tega naroda, med katerimi je bistveno važnost imela prosta živinorejska in ribiška dejavnost preko državnih meja. Dokument, ki je dejansko predstavljal nekakšno *Magna Charta* naroda *Sámi*, je bil v svojih določilih tako natančen, da bi *Sámi* npr. v primeru vojne med Norveško in Švedsko obdržali pravico do nevtralne pozicije. V naslednjem stoletju so se meje med državami (najprej med Finsko in Norveško, zatem pa med Finsko in Švedsko) za to tradicionalno migracijo zaprle. *Sámi* pristojevalo to zaprtje meja iz leta 1852 med zgodovinske dogodke, ki so zadali najhujši udarec ne samo njihovemu tradicionalnemu načinu življenja, pač pa tudi tistemu optimalnemu prilagajanju "jelenjereje" naravnim razmeram, ki so se izoblikovale v stoletjih.

Zgodovinskih obdobjih, ki niso bila kaj pozitivna za *Sámi*, je kar nekaj. Med dogodke oz. politične odnose tega stoletja gre omeniti predvsem odnos med Finsko in Sovjetsko zvezo. Slednja ni bila (med drugimi) nič kaj naklonjena temu severnemu narodu, ki v določenih pogledih tako spominja na Indijance. Znana "železna zavesa" je dokončno razdelila narod *Sámi* v njegov zahodni ter vzhodni del, ki je živel na tleh takratne Sovjetske zveze. Stik med ruskimi in skandinavskimi pripadniki naroda je bil prepovedan celih štiri-deset let, z "demokratizacijo" Rusije pa se *Sámi* na obeh straneh meje zopet srečujejo.

Sámi niso nikoli v zgodovini izoblikovali kake enote, ki bi jo lahko primerjali z modernim tipom države, v njihovi kulturi pa je močno razvit čut skupnosti. Njihova srednjeveška družbena enota, t.i. *siida* - vas, je označevala enoto, popolnoma samostojne ena od druge, ki so predstavljale osnovo ekonomskega in administrativnega sistema kulture *Sámi*jev. Te "vase" pa so se v mnogočem razlikovale od današnjih, vsaj po teritoriju bi bile bolj primerljive s situacijo, ki je značilna npr. za Argentino, Avstralijo ali pa Združene države Amerike. Ena samcata *siida* je lahko nam-

reč geografsko zaobjemala več tisoč kilometrov, predvsem pa se opirala na različne "široke družine", ki so si delile teritorij.

Danes se je življenje za *Sámi*je radikalno spremenilo. Ljudi izvora *Sámi* je mogoče najti takorekoč v vseh delovnih panogah, kljub tej modernizaciji pa je tradicionalni način življenja, predvsem tradicionalne ekonomske panoge, kot sta živinoreja in ribolov, še vedno izrednega pomena. Naravnost zanimivo pa je izvedeti, zakaj. Jelenjereja je npr. po švedskem in norveškem zakonu domena ljudi izvora *Sámi*, na Finskem in v Rusiji pa, čeprav ni prisotna podobna zakonska določba, še vedno panoga, s katero se pretežno preživljajo *Sámi*ji, tako da skorajda ni konkurence. Norveška in Švedska sta za *Sámi*je še dodatno radosni. Jelenjereja npr. že sama po sebi predpostavlja dodatne pravice v lovu in ribolovu. Pripadniki naroda *Sámi* so se tako v stoletjih izoblikovali v razvit narod, ki danes šteje do 100.000 ljudi, od katerih jih največ živi na Švedskem in Norveškem. Resda se današnja jelenjereja poslužuje tudi... helikopterjev in najrazličnejših modernih vozil, kljub temu pa je temu avtohtonemu narodu iz severnih pokrajin uspelo ohraniti svoje dostojanstvo in svoje značilnosti ter se izogniti postopnemu hiranju po rezervatih, ki je doletelo ameriške Indijance.

DALJE

AVSTRALSKI SLOVENCİ NA INTERNETU

Iz Sidneja so nam Slovenci, ki tam živijo, sporočili, da imajo od četrta, 20. avgusta, svojo skupno domačo stran na internetu z naslovom *Stičišče avstralskih Slovencev: www.glasslovenije.com.au*. Zamišljal sem razvili pri časniku Glas Slovenije in istoimenskem Informativnem centru v Avstraliji, organizator in oblikovalec strani pa je Florjan Auser, založnik Glasa Slovenije. Slovenci v Avstraliji so iz izkušnje namreč ugotovili, da je to najenostavnejši, najcenejši in najhitrejši način za pretok informacij po svetu, predvsem pa koristi vsem tistim, ki bi radi prišli do informacij o avstralskih Slovencih. Na stičišču je zaenkrat 40 naslovnih strani z nešteti podatki, naslovi in predstavami slovenskih društev, organizacij, verskih središč, medijev, podjetnikov, uspešnikov in drugih posameznikov. Na razpolago je 800 različnih povezav med teksti, stranmi in fotografijami - teh je 94, od katerih je šest animiranih. Strani se še "dograjujejo" in bodo vsak teden sprejemale več novih podatkov. Avstralski Slovenci vabijo vse, ki imajo na razpolago primerno tehnologijo, naj obiščejo njihove strani, hkrati pa pošiljajo pozdrave iz oddaljene zemlje.

PRED IZREDNIM ZASEDANJEM DRŽAVNEGA ZBORA

POLITIČNE STRANKE SNUBIJO VOLIVCE

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji so stranke, tudi tiste, ki nimajo predstavnikov v parlamentu, začele izvajati priprave in kampanjo za krajevne volitve, ki bodo najbrž v nedeljo, 22. novembra. Tako je bil usmerjen tudi 10. jubilejni tabor SLS v nedeljo v Portorožu. Priprave na volitve pa spremljata naraščajoča mlačnost in nezainteresiranost ljudi. Sodeč po rezultatih javnomnenjskih raziskav imajo namreč volivci čedalje manjše zaupanje v pravno državo, parlament, poslance in vlado. Mnogo bolj zaupajo v gospodarstvo, ki se letos v Sloveniji ugodno razvija.

Na izredni seji državnega zbora, ki bo v sredo, 16. t.m., na zahtevo poslancev iz strank SDS in SKD, bodo obravnavali vzroke za počasno, slabo organizirano in premalo učinkovito popotresno obnovo v Posočju ter domnevne nepravilnosti v ministrstvu za šolstvo in šport. Pričakovati je ostro soočanje med poslanci obeh koalicijskih strank in tistimi iz opozicije. Poslanci iz strank socialdemokratov in krščanskih demokratov bodo morda zahtevali tudi odstop obeh ministrov iz ustreznih resorjev, to je Pavla Gantarja in Slavka Gabra. V omenjenih opozicijskih strankah omenjajo celo možnost interpelacij proti ministroma, kar bi odnose med vlado in opo-

zicijo še bolj zaostri. Poslanci obeh strank imajo sicer dovolj glasov, da bi lahko zavrnilo zahteve po odstopu ministrov, vendar le v primeru, da bi koalicijska enotno delovala in glasovala. Tega pa ni mogoče zanesljivo trditi, ker bo SLS v zameno za glasovanje in podporo obema ministroma iz stranke LDS najbrž zahtevala, da slednja popusti pri drugih vprašanih. V okoljih nekaterih strank npr. domnevajo, da bi Drnovšek v zameno za podporo v parlamentu lahko pristal na imenovanje kandidatke SLS za novo generalno državno tožilko.

Izredno sejo bodo poslanci raznih strank seveda čim bolj izkoristili za predvolilne namene. Propaganda sicer že poteka in ima najrazličnejše oblike, ki so nekatere popolna novost za Slovenijo. Tako predsednik SLS in podpredsednik vlade Marjan Podobnik na spotu, ki ga predvaja neka zasebna TV postaja, poje domoljubne pesmi v družbi z znanim izvajalcem zabavne in narodne glasbe Otom Pestnerjem. Prvič pa smo M. Podobnika videli tudi v kuhinji, ko pripravlja večerjo in jo streže gostom. Novogoriški župan Črtomir Špacapan, ki bo na listi LDS ponovno kandidiral za to funkcijo, pa govori skoraj na vsaki proslavi ali prireditvi, ki potekajo v okviru praznovanja 50-letnice Nove Gorice, pri čemer

njegovi nastopi odmevajo tudi v oddajah na območni komercialni televiziji. V predvolilni dejavnosti pa ostaja pasiven predsednik mestnega sveta Rajko Harej, iz stranke SKD, ki se je v tem obdobju zadovoljil s tem, da se je, ob županu, podpisal na vabilo za udeležbo na osrednjo slovesnost ob prazniku novogoriške občine v soboto, 12. septembra.

ZAPLETI S SPOMENIKOM EDVARDU KARDELJU V LJUBLJANI

V javnosti se medtem pojavljajo imena novih možnih kandidatov za župane občin. V Kranju naj bi se poleg sedanjega župana Vitomirja Grosa potegoval tudi Jelko Kacin. V Vipavi bo ponovno kandidiral sedanj župan Ivan Princes, ki je menda veliko prispeval k temu, da je bilo v kmetijsko-predelovalni organizaciji Agroind Vipava 1894 po osmih letih sporov in prerekanih končano lastninjenje. Svojo kandidaturu za vipavskega župana je napovedal tudi poslanec SLS Branko Tomažič. V Novi Gorici naj bi kandidirala tudi predstavnica SKD in SDS. Nekdanji glavni tajnik SKD Edvard Stanič bo kandidiral za župana v Kanalu ob Soči. V pogovoru za naš časnik je dejal, "da njegovo kandidaturu podpira vsa stranka, na čelu s predsednikom Peterletom." V Kopru bo več kandidatov za župana, pri čemer

je samo SDS že sporočila, da bo njena kandidatka Edvina Gregorič. Vsekakor pa bo LDS imela novega kandidata, saj je Jadranka Šturm, ki se je za župansko mesto, sicer neuspešno, potegovala na prejšnjih volitvah, dobila zaposlitev na ministrstvu za zunanje zadeve. Vse glasnejše so tudi govorice, da sedanja koprška županja Irena Fister, predstavnica ZLSD, ne bo več kandidirala.

V Ljubljani je prišlo do zapletov o tem, čigav je spomenik revolucionarju in komunističnemu voditelju Edvardu Kardelju. Danijel Malenšek iz Liberalne stranke zatrjuje, da je spomenik kupil od neke zasebne družbe in je on torej njegov zakoniti lastnik. Nanj je pritržil kovinsko tablico z navodilom iz neke okrožnice Edvarda Kardelja, poslana med drugo vojno, ki se glasi: "Duhovne v četah vse postreljajte. Prav tako oficirje, intelektualce itd. ter zlasti kulake in kulaške sinove." To besedilo je objavljeno tudi v knjigi o zgodovini NOB avtorja Metoda Mikuža, ki je izšla v Ljubljani leta 1961. Pri pritržitvi tablice je sodeloval tudi predsednik Liberalne stranke Vitomir Gros. Zaplet s spomenikom Kardelju se bo najbrž nadaljeval vsaj do volitev.

Volitve v krajevne uprave so pomembne tudi zato, ker naj bi volivci pokazali svoje mnenje o predlogu, da bi veljavni proporcionalno-večinski volilni sistem zamenjali z večinskimi. Le-tega naj bi uveljavili že pri prihodnjih splošnih volitvah v Sloveniji leta 2000.

KORISTNA PUBLIKACIJA
ZA SLOVENCE NA GORIŠKEM

IZŠEL VODNIK PO NOVI GORICI

Med velikim številom raznih proslav in drugih prireditev, ki potekajo v Novi Gorici ob 50. obletnici mesta, so nekatere posebej pomembne. K takim gotovo spada izid *Vodnika po Novi Gorici*, publikacije, kakršne mesto doslej še ni imelo. Izdala ga je samostojna skupina v okviru Inštituta za komunikacije in informatiko v Ljubljani po naročilu in s sredstvi Mestne občine pa s pomočjo raznih podjetij, organizacij in drugih sponzorjev na širšem območju Nove Gorice.

O Novi Gorici je sicer leta 1988 izšla posebna monografija, ki pa je bila napisana v drugačnih razmerah ter je za sedanje potrebe neustrezna. Vodnik je nastalo prazniko zapolnil, saj razlaga in posega na vsa področja, na katerih je potekalo v preteklosti oz. še zmeraj poteka življenje v naših obmejnih krajih. Ne gre torej za nekakšno turistično-propagandno publikacijo, ampak bolj za zbornik, ki vsebuje mnogo podatkov, opis preteklosti in naravnih danosti Goriške, torej območja, kjer se slovenski človek že tisoč let sooča z romanskim in germanskim svetom. V tem okviru so objavljene tudi razne podrobnosti, ki so bile doslej premalo znane ali pa sploh neznane.

Osrednji del besedila je napisala etnologinja v Goriškem muzeju Inga Miklavčič-Brezigar, ki je zasnovano publikacije ob njeni predstavitvi tudi obrazložila. Dejala je, da ima Nova Gorica po pol stoletju razvoja že razvito identiteto, kar sicer pri razvoju mest ni nič posebnega; je pa Nova Gorica po vzrokih nastanka (nadomestila naj bi izgubljeno Gorico, ki je ostala v Italiji) edinstvena v svetu.

Avtorici besedila so z naveti pomagali zgodovinar dr. Branko Marušič, arhitekt Vinko Torkar in, kar zadeva kulinariko na Goriškem, Benjamín Besednjak ter Bogomir Strohsack. Tekste in informacije pa so prispevali še Dejana Baša, Majda Petejan, Slobodan Simič Sime, prof. Danila Zuljan, Vojka Orel in mag. Daniel Rojšek.

Podrobnosti iz vsebine ne bomo navajali, ker bi to presleglo namen te predstavitev vodnika. Vendar pa spričo aktualnosti omenjamo trditev, da so specifične okoliščine nastanka Nove Gorice oblikovale tudi nov pogovorni jezik v mestu. V publikaciji je o tem zapisano naslednje: "Pogovorni jezik v Novi Gorici je obogaten s prvimi domala vseh primorskih narečij in obarvan z vplivi sosednjih romansko-furlanskih govorov. Novogoriški pogovorni jezik se resda razvija šele pol stoletja, vendar je že prepoznaten po specifični primorski stavčni melodiji, širokih samoglasnikih o in e ter tudi po slengizmih in žargonskih besedah iz angleščine in italijanščine, ki jih privzemajo predvsem mladi."

Slovensko besedilo vodnika po Novi Gorici je prevedeno in ponatisnjeno tudi v italijanskem, nemškem in angleškem jeziku, kar obeta, da bodo novo publikacijo lahko razširili tudi v širši prostor. Publikacija je izšla v nakladi pet tisoč izvodov.

M.

O RAZSEŽNOSTIH NOVE GORICE

Ob proslavljanju 50. obletnice nastanka Nove Gorice se pojavljajo tudi vprašanja o številu njenega prebivalstva. Natančnih podatkov o tem ni tudi zato, ker Nova Gorica še danes nima urbanističnega programa, to je dokumenta, ki bi vseboval najpomembnejše podatke o mestu. Kljub temu pa so mogoči izračuni, ki izhajajo iz Odloka o ustanovitvi krajevnih skupnosti, ki jih je pred nekaj leti sprejel mestni svet občine Nova Gorica. Po tej listini Novo Gorico sestavljata območji Nove Gorice in Pristave, ki spadata pod Krajevno skupnost Nova Gorica in imata skupaj okoli 15 tisoč prebivalcev. Nova Gorica je seveda pomembno središče širšega območja, ki zajema še druge občine. V tem središču Goriške ali Posočja so v preteklem polstoletju razvili vse dejavnosti in infrastrukture, ki Novi Gorici dajejo značaj središča, kakršno je za Goriško do razmejitve med Italijo in Slovenijo leta 1947 bila Gorica.

OSREDNJA PROSLAVA

V sporedu prireditev, ki obeležujejo 50 let obstoja Nove Gorice, bo v soboto, 12. septembra, osrednja slovesnost z začetkom ob 9.30 v veliki dvorani novogoriškega Kulturnega doma. Govoru župana Črtomirja Špacapana bo sledila podelitev priznanj Mestne občine Nova Gorica za leto 1998. Ob 11. uri bo na travniku pred občinsko zgradbo vseslovensko srečanje brigadirjev, na katerem bo spregovoril predsednik slovenske države Milan Kučan. Obe prireditvi bodo popestrile izbrane dramske in glasbene točke.

OB 50-LETNICI CERKLJANSKE TRAGEDIJE (3)

Ob koncu objavljenih pričevanj, ki so jih zaupali dobri in pošteni ljudje leta 1991, naj spregovori duhovnik in pesnik Lado Piščanc. Napisal je pismo, ki ga objavljamo, le dva meseca in pol pred mučeniško smrtjo Malki Pirih iz Trebenč pri Cerknem. Postala je poznejše redovnica Družbe Marijinih sester čudodelne svetinje. Več let je učila verouk v Predosljah in tam tudi umrla. Gospod Lado v pismu omenja žalostne in težke trenutke, ko so partizani njega in še druge aretirali in odpeljali v vasico Jagrščice, kjer so bili priprti nekaj dni. To omenja tudi Malka Pirih in je bilo že objavljeno v letošnji 26. številki Novega glasa.

V njem je razodel svoje duhovniško srce, plemenitost, pristno nedolžnost in poštenost brez nikakršne politične primesi. Zares duhovnik, kateremu je bila edina skrb "daj mi duše, drugo vzemi!". In vendar sta bila tudi on in njegov sobrat Ludvik Piščanc na seznamu za likvidacijo! In še druge izbrane duše. Malka Purgar je celo darovala pro-

stovoljno življenje za Ladotovo sestro Marto! In še koliko drugih resničnih mučencev je dozorelo v tistih težkih dneh! Ponosni bodimo nanje in zato se veselimo naše bogate preteklosti! (SM)

V SPOMIN IN ZA POPOTNICO V BODOČE DNI

Ko smo v čudovito jasni noči vernih duš z grozo v srcih opotekaje hodili po neznanih strminah, ki nas je spominjala na Kristusovo goro Kalvarijo, je nekdo kot v težkih sanjah globoko vzkliknil: "Kako lepa je noč nocoj - a le na nebu!" Jasno, božje nebo in človek, ki je vzkliknil tiste besede, sta mi bila tisto noč v tolažbo; pomagala sta mi graditi svetlo pot, po kateri sem v tistih dneh hodil do Boga.

Toda v tistih dneh je bila še ena duša, duša - samaritanka, duša - Veronika, ki je z usmiljenjem in ljubeznijo hodila v duhu vedno z menoj: videl sem njen obraz, njene odkrite oči, njene iskrene solze; slišal sem njene zaupne molitve in

tople vzklike; čutil sem njene želje in njeno hrepenenje; vedel sem za njeno popolno pripravljenost. Iz dalje sem se vsemu temu nasmehnil in pil med plemenite tolažbe. Vedno bom hvaležen tej duši, ki je tako vdano hodila za menoj - Tebi, kot preprost otrok dobra Malka, bom vedno hvaležen za izbrani duhovni dar, ki si mi ga podarjala v dnevih božje preizkušnje in Gospodovega obiskovanja. Na nedeljo Kristusa Kralja zvečer ob bridko-vešlem srečanju na melinskih svilih mi je sicer v trgajočih besedah pravila Marta o Tebi, vendar sem si tudi brez teh toplih sporočil ustvaril popolnoma resnično sliko o Tebi in videl sem Te jasno pred seboj.

Veni sami minuti resničnega in čistega veselja je pozabljenih za vedno sto ur trpljenja. Tako minuto si mi dala Ti; bila je ena izmed najlepših mojega življenja in mislim, da tudi Tvojega. To je bilo takrat, ko sem se vračal čudno zmujen v svojem srcu in si mi prihitela naproti in me na trdi cesti vsakdanjega življenja tako iskreno in toplo pozdravila, kot me ni še doslej nihče pozdravil. Za ta Tvoj pozdrav, v katerem sem videl simbolično zlite pozdrave mnogih, se je izplačalo trpljenje vseh tistih dni; v kapljici sreče se je potopilo morje trpljenja. Brez be-

sed si dala mojemu preplašenemu srcu zadoščenje in tolažbo; velika je bila ta beseda, ne bom je pozabil.

Mnogo bom pozabil iz tistih dni, ker je manj vredno, mnogo pa bom vzela s seboj v življenje kot nekakšno čudežno popotnico za bodoče dni. Kako čudovito dober je bil Bog z menoj, da me je v stiski tako lepo tolažil in da me je navduševal za večne, nevarljive cilje, da me je preizkusil kot zlato v ognju in da sem zdaj kot še nikdar pripravljen reči slehernemu človeku "brat" in ga pritisniti na svoje srce. To mi bo ostalo, dokler bom živel, kot spomin na tiste dni in ta spomin bo tesno povezan s Tvojo nesebično dušo, ki me je v mučno negotovih trenutkih s sijočo jasnino vdano spremljala.

Sprejmi, dobra Malka, te besede ne kot navadno pismo, ampak kot spominsko listino iz dni, v katerih niso govorili toliko ljudje kolikor Bog; sprejmi te besede kot živ drobec moje duše, ki Ti ga pošiljam v dar; sprejmi jih tudi Ti kot nekakšno čudovito popotnico za bodoče dni.

Cerkno, 15. novembra 1943

Lado Piščanc

KUHINJSKI PRIROČNIKI

V KUHINJI PO SLOVENSKO

JURIJ PALJK

Večkrat govorimo, kako ponosni smo na slovenske korenine, a sami iskreno priznavamo, da danes slovenske kuhinje in slovenskih jedi skorajda ne poznamo več. Današnji ritem življenja, neprestana stiska s časom, predvsem pa naše neznanje in nepoznavanje osnovnih slovenskih jedi so krivci za skoraj katastrofalno stanje slovenske kuhinje tudi v slovenskih gostilnah, saj na Slovenskem skoraj ne najdemo več lokala, kjer bi po zmernih cenah človeku ponudili krajevno jed, kosilo, ki so ga jedli naši dedje, morda tudi naši starši, mi pa gotovo že dolgo ne.

Prav zato nam pridejo še kako prav kuharske knjige, v katerih niso zbrani samo recepti, ampak nam slovensko kuhinjo in njene odlične jedi predstavijo na lep in zanimiv način. Založba Mladinska knjiga je izdala tri knjige, ki bodo vsakomur, ki bi rad bolj spoznal slovensko kuhinjo, še kako prav prišle.

Slovenska kuhinja - Kulinarično bogastvo slovenskih pokrajin je naslov knjige večjega formata, ki jo je pripravil za Mladinsko knjigo širok krog strokovnjakov, recepte in jedi pa je zanj izbral ugledni slovenski mojster kuhanja Slavko Adamlje, le-ta se lahko ponaša z vrsto mednarodnih priznanj, svoje kuharsko znanje pa je izpopolnjeval tudi na znameniti šoli Ecole de gastronomie française Ritz Escoffier v Parizu. Akademik Matjaž Kmecl je v knjigi napisal priložnostni zapis o Sloveniji,

Večkrat govorimo o kulturi prehranjevanja in to v času, ki nas vse sili, da se prehranjemo na nemogoče hiter način, kar je v popolnem nasprotju z zdravim odnosom do življenja in seveda tudi z vsako kulturo.

Zdenko Rajher pa besedila o slovenskih vinih in slovenskih vinorodnih okoliših, izredno lepe fotografije so posneli Janez Pukšič, Joco Žnidaršič, Stane Klemec, Matjaž Jež in Peter Skoberne, knjigo pa je lepo in sodobno uredila Irena Trenc - Freljih. Knjiga *Slovenska kuhinja* je razdeljena na gorenjske jedi, nato pridejo na vrsto jedi iz Koroške, Dolenjske in Bele krajine, s Štajerskega in iz Prekmurja, končno pa so tu tudi primorske in notranjske narodne jedi. Za vsako jed sta seveda v knjigi recept in strokovno navodilo enologa, kakšno vino naj z jedjo ponudimo.

Čisto drugačna pa je knjiga žepnega formata z naslovom *Kuhajmo po domače*, ki jo je napisala uspešna pedagoginja na gostinskih solah v Sloveniji Kristina Merc Matjažič. Knjiga je namreč doživela tako med slovenskimi bralci kot tudi v tujini velik uspeh, za slovenski knjižni trg jo je Mladinska knjiga namreč večkrat natisnila. Že po prebrnem uvodu, ki ga je napisala avtorica kuharske knjige, boste spoznali, kakšno skrb ima avtorica za slovensko kuhinjo; njeno pisanje vas bo privedlo

do tega, da se boste tudi sami prepričali, kako res je, da je tudi slovenska kuhinja pomemben dejavnik v naši kulturi. Žal nanjo radi pozabljamo. V knjigi boste našli recepte za vse slovenske juhe, za omake, naučili se boste, kako so naši predniki pripravljali ribe, gobe, jajčne jedi, jedi iz mesa, kako so kuhali obare, kaše, močnike, brezmesne enolončnice, kako so dobro pripravljali divjačino, kaj so nekoč pomenile za kmečko hišo kolone in suho meso, naučili pa se boste tudi, da je na Slovenskem veliko receptov za priloge in prikuhe, za solate, žganjce in pečenjake, za štruklje, štrukeljce in zavitke, za pogače in gibanice, za potice in pustno cvrtje, da na Slovenskem skorajda v vsaki vasi pečejo lasten in samosvoj kruh in pecivo iz krušnega testa.

Knjigo *Kuhajmo po domače* zaključujeta poglavje o sušenju in konzerviranju ter vrsta imenitnih slovenskih jedilnikov za vse priložnosti. V knjigi seveda ne manjka niti stvarno kazalo, s katerim hitro pridemo do zaželjenega recepta točno določene jedi. Avtorica v svojem uvodu sama pravi, da se zahvaljuje vsem kuharicam in vsem slovenskim ženskam, ki so ji pošiljale leta in leta recepte, katere je potem sama zbrala. To je najbrž tudi največja odlika knjige, saj je v njej zbranih zares ogromno slovenskih jedi, velikih takih, za katere nepoznavalci niti slišali še nismo.

Tretja knjiga, katere bodo veseli predvsem sladokusci, ki radi potujejo po svetu in tam tudi spoznavajo krajevne jedi in kulinarčne specialitete, pa je *Kulinarčni slovar* v šestih jezikih, ki ga je za nemško založbo napisala Elisabeth Naiser, v slovenščino pa prevedla Nika Valjavc. Mislim, da je s to knjigo založba Mladin-

ska knjiga zadela v črno, saj česa podobnega na Slovenskem še nismo imeli. Sami predobro veste, da nismo vsi poznavalci vseh velikih svetovnih jezikov in sami ste se gotovo že znašli v nemajhnih težavah, ko ste v tujini sedli v restavraciji za mizo in so vam ponudili menu - jedilni list v tujem jeziku, katerega ne poznate, kaj šele, da bi ga dobro govorili. Vsakdo lahko na tihem prizna, da se mu je že zgodilo, da je naročil neko jed, za katero je mislil, da bo čisto drugačna od tiste, ki so mu jo potem prinesli...

Kulinarčni slovar v šestih jezikih ne bo prišel prav samo slovenskemu bralcu, ampak tudi našim sosedom, katerim ga lahko ponudimo kot prijetno in nevsakdanje, predvsem pa koristno branje: obsega namreč imena jedi v slovenskem, italijanskem, francoskem, nemškem, angleškem in španskem jeziku. Na konec kulinarčnega slovarja je

prevajalka dodala še nekaj tipičnih slovenskih jedi in slovarček nekaterih strokovnih izrazov in lastnih imen. Gotovo je ta priročnik imenitna knjiga, ki jo bodo uporabljali tako sladokusci in gurmani vseh vrst kot tudi ljudje, ki se s kuhinjo poklicno ukvarjajo, zagotovo pa bi jo moral pri nas imeti na mizi vsak slovenski gostinec.

V SLOVENIJI PODRUŽNICE TUJIH BANK

Z bližnjo uveljavitvijo pridružitvenega sporazuma med Slovenijo in EZ se bo povečala konkurenčnost na slovenskem finančnem trgu. Tuje banke bodo namreč v Sloveniji lahko odpirale svoje podružnice, za kar se najbolj zanimajo nekatere banke v Nemčiji, Avstriji in Italiji. Sedaj je tuji kapital s svojimi delnicami udeležen le v Stanovanjsko-komunalni banki v Ljubljani, tam pa delujeta tudi dve enoti avstrijskih bank.

Zaradi konkurence iz tujine bodo morale slovenske banke - vseh je 28 - hitro izboljšati svoje poslovanje, zlasti pa znižati stroške. Končno bi se morale začeti tudi združevanje bank, o čemer v bančnih okoljih sicer razpravljajo že več let. Predsednik uprave Nove KBM (Kreditne banke Maribor) Jože Glogovšek meni, da bi se slovenske banke za začetek lahko povezale v holding ali v neko vrsto koncerna za opravljanje finančnih storitev. Tak sistem sodelovanja bi po njegovem mnenju omogočal, da vsaka banka v Sloveniji ohrani svojo identiteto, hkrati pa bistveno zmanjša stroške organizacije in poslovanja. Glede stanja v slovenskem bančništvu pa je bil zelo kritičen. Dejal je naslednje: "Vse slovenske banke dosegam komaj petino bilančne vsote ene same avstrijske banke (Creditanstalt), vendar imamo 11.000 zaposlenih, medtem ko jih ima omenjena banka ob petkrat večji bilančni vsoti samo 7.000."

riški dolar. Na tem trgu bodo obrestne mere znatno nižje od tistih, ki jih danes plačujejo italijanski državljani. Podjetja, pa tudi potrošniki bodo imeli možnost, da najamejo posojila po precej nižji obrestni meri, kot jo plačujejo danes. Najvažnejše pa je dejstvo, da bo vladala na trgih kapitalov precej večja stabilnost, kar bo omogočilo varčevalcem dolgoročneje investicije, kar prinaša sicer tudi večje dobičke.

Glede evra in njegove prihodnosti so ekonomisti izdelali celo vrsto predvidevanj in analiz. Skoraj vse te analize napovedujejo evru veliko in uspešno bodočnost, posebno še v primeru, da se bo nadaljeval tak pozitiven ekonomski razvoj... Po drugi strani pa vzbujajo evro nekaj skrbi predvsem zaradi dejstva, da dokaj močni Centralni evropski banki, ki ima sedež v Frankfurtu in ki ima nalogo, da nadzoruje uvajanje nove denarne enote, ne odgovarja neka enako močna politična sila v Bruslju.

DALJE

M.

ITALIJANSKO PRAVO

DO NOVEGA KATASTRA ŠE DOLGA POT

Finančno ministrstvo je določilo, da bodo s prihodnjim 2. januarjem po celi državi nameščene pokrajinske komisije in osrednja vsedržavna komisija, ki bodo v sodelovanju z občinami pristojne za izvedbo novega vrednotenja in klasiranja celotne nepremičninske stvarnosti v perspektivi uvedbe novega katastra. Če pomislimo, da bo vse delo moralo biti izvedeno v roku naslednjega leta, lahko že sedaj rečemo, da se bodo roki brez dvoma podaljšali, saj je treba upoštevati tudi možnost pritožb, do katerih bo brez dvoma prišlo in na podlagi katerih bodo morale pristojne komisije popravljati svoje delo. Izidi vrednotenja nepremičninskih enot in njihovega klasiranja, ki bodo v bistvu spremenili davčne postavke vsake posamezne nepremičninske enote, bodo namreč izobešeni v posameznih občinskih hišah, tako da bodo lahko zainteresirani imeli nekaj časa na razpolago (180 dni) za pripombe in pritožbe. Zatem bodo izidi novega klasiranja, popravljena na podlagi pripomb in pritožb spet izobešeni za 30 dni, po katerih bodo imeli davkoplačevalci še 60 dni časa za priziv, ki pa bo tokrat kontencioznega značaja, naslovljen na prvostopenjsko pokrajinsko davčno komisijo.

Cilj revizije katastra je predvsem v boljši ureditvi gradbenih kategorij in v težnji po večjem sovpadanju katastrskih vrednosti s tržnimi. Davkoplačevalcev pa se bo najbolj od blizu dotikala novost v načinu določanja katastrske površine: ne več po številu prostorov (vani), ampak po metrih na kvadrat. V merjenju površine bo treba upoštevati tudi prostor, ki ga zavzemajo do 50 cm široki notranji in zunanji zidovi. Ugovorom, češ da bodo na tak način obdavčeni tudi hišni zidovi, kar naj bi povzročilo 15-20 odstotni povečanje davčnega bremena na nepremičnino, je bila zoperstavljen obljuba, da bodo v takem primeru poskrbeli za znižanje davčnih alikvot.

Vsekakor lahko navsezadnje rečemo, da predstavlja objava v uradnem listu odloka, s katerim so ustanovljene omenjene katastrske komisije, znak, da gre tokrat zares. Pomisliti moramo namreč, da se je "reforma" katastra uradno začela že leta 1973 z zakonom št. 604. Edina stvar, ki je bila od takrat narejena, je bilo zgolj posodabljanje katastrskih vrednosti. Sistem pa je kljub trem zakonom in osmim odlokom ostal do danes isti. Upati pa je, da tokrat ne gre samo za računico državne blagajne (kar bi lahko sklepali iz omenjenega "obdavčenja hišnih zidov"), ampak za resnično revizijo v smislu sodobno urejenega, funkcionalnega in pravičnega sistema.

DAMJAN HLEDE

EVRO: NAŠA NEZNANKA (1)

MARA PETAROS

KAJ JE EVRO?

Evro je ime za novo evropsko valuto, s katero se bomo morali seznaniti že s 1. januarjem 1999. Od takrat dalje bo postala naša zvesta spremljevalka v vsakdanjem življenju in počasi se bomo morali sprijazniti z njenim obstojem. Evropska skupnost predvideva postopen prehod od posameznih državnih valut na skupno evropsko, tako da ne bi prizadeli državljanom preveč težav. Prve probleme je evro povzročil prav italijanskim jezikoslovcem, ki so se že ukvarjali v vprašanju, kako naj bi se beseda evro glasila v množini. Po daljši razpravi pa so si bili soglasni, da je najbolje, da ohranijo tudi v množini ime evro, kot se to godi pri mnogih tujkah, ki so bile sprejete v italijanski jezik.

Že leta 1995 so ministri držav Evropske skupnosti na

zasedanju v Madridu izbrali ime za novo skupno valuto. Ime evro morda ni najlepše, ima pa to prednost, da že z imenom pove, da je to skupna evropska valuta in da nadomešča valute vseh tistih držav, ki so pristopile k Evropski monetarni uniji (UEM). Seveda bi lahko izbrali kot skupno valuto katerokoli valuto, ki je že v obtoku v kaki izmed držav članic, vendar bi s tem prikrajšali vse druge države. Da so omilili vse možnosti spora med članicami in da so zadovoljili vse sodelujoče države, so morali torej umetno ustvariti novo valuto, s katero se strinjajo vse sodelujoče države.

Po videzu bodo bankovci zelo pisani. Različni vrednosti bo odgovarjala različna barva, in sicer: bankovec za 5 evrov bo sive barve, za 10

evrov rdeče, za 20 evrov modre, za 50 evrov oranžne, za 100 evrov zelene, za 200 evrov rumene in rjave ter za 500 evrov škrlatne barve. Tudi ribe, ki bodo krasile posamezne bankovce, so že bile izbrane. Te ponazarjajo mostove, vrata, okna, tako da tudi simbolično prikazujejo novo Evropo, povezanost med državami, odprtost do drugega ipd. Kovanci pa bodo imeli različne vrednosti. Izdajali jih bodo v vrednosti po 1, 2, 5, 10 in 50 stotink ter 1 in 2 evra. Ena stran kovanca bo za vse države članice enaka, na drugi strani pa bodo slike, ki jih bo izbrala vsaka posamezna država. Vzorce za Italijo so že izbrali z ljudskim glasovanjem med neko priljubljeno razvedrilno oddajo. Na vseh pa so zneski tako napisani, da jih bodo lahko prebrali tudi slepi.

Vsekakor bo evro prinesel državljanom držav Evropske skupnosti veliko prednosti. Kmalu se bo razvil evropski trg kapitalov, na katerem bo kraljevala ena sama valuta, ki bo imela enako moč kot ame-

GOSPODARSTVO

GORNJA RADGONA / KMETIJSKO-ŽIVILSKI SEJEM

STROKOVNOST
IN DOMAČNOST

SIDONJA RADETIČ

Pred nekaj dnevi se je v Gornji Radgoni končal najpomembnejši slovenski kmetijsko-živilski sejem. Na letošnjem, 36. po vrsti, se je predstavilo 1550 razstavljalcev iz 26 držav. Med temi so bili tudi slovenski podjetniki iz našega zamejstva. Že vrsto let in tudi tokrat sta se ga udeležila Kmetijska zadruga iz Trsta in podjetje Terpin iz Gorice.

Razstavniki predstavljajo celovito predstavljajo novosti na področju kmetijstva, živilsko-predelovalne industrije, različnih sredstev, umetnih gnojil, vinogradništva, kletarstva, kmetijske mehanizacije in opreme, nadalje opreme za gozdarstvo, ribištvo, čebelarstvo in druge rejske usmeritve. Obiskovalci so si lahko ogledali primere traktorjev skoraj vseh svetovnih znamk, ob tem pa tudi sodobno manjšo kmetijsko mehanizacijo. Na ogled so bile tudi oprema za hleve in intenzivno vzrejo domačih živali ter oprema za namakanje, škropilnice, razne kosilnice in kombajni ter sploh raznoliko orodje, ki ga rabimo za obdelavo tal. Pozornost so vzbujali tudi razstavniki prostori, ki so jih pripravile kmetijske, gozdarske in živilske šole ter fakulteti iz Ljubljane in Maribora.

Veliko informacij so ponujala obiskovalcem sejmišča na razstavnem prostoru slovenskega ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Tako si je človek ustvaril precej natančen vtis o stanju kmetijstva v Sloveniji. Ob statističnih podatkih in prikazu delovanja posameznih resorjev nas je še posebno zanimal tisti oddelek, ki je bil posvečen kmetijski svetovalni službi oz. turistični ponudbi na kmetijah. Sama kmetijska svetovalna služba je poskrbela za izid nekaterih člankov in raziskav, ki naj bi slovenskega kmeta nagovarjala k alternativnim dejavnostim, kot sta vzreja koz in ovac ali pridelovanje pire, to je žita, ki je zelo trpežno in ki ga Italijani poznajo z imenom "farro". Podobne celostne državne prikaze so predstavili tudi Poljaki, Madžari in Hrvati ter Bosna-Hercegovina.

Dobro je bil urejen oddelek, namenjen predstavitvi rejskih uspehov v Sloveniji. Na sejmu je bila na ogled goveja živina. Videli smo lepe primerke junic in krav, pitancev in bikov različnih pasem, ki jih redijo na Slovenskem. Letos so posebno pozornost posvetili lisasti pasmi, ki je primerna bodisi za prirejo mleka kot mesa. Društvo slovenskih govedorejcev je ob tej priložnosti tudi predstavilo svoje delovanje, precejšnjo pozornost pa je vzbudila vzgibanka, s katero želijo predstaviti kakovost slovenske govedine. Ob govedu je bil zanimiv ogled razstave konj. Videli smo lipicance, kasače, haflingerje, islandske in shetlandske ponije

ter konje težke hladnokrvne pasme, kot so noriki in pasavci. Razstava različnih pasem prašičev je pokazala, da je za to panogo v Sloveniji kar precejšnje zanimanje. Na pomenu pa pridobiva tudi drobnica, še zlasti vzreja ovac. Na sejmu so priredili tudi dan rejcev drobnice, ko so organizirali tudi strokovna predavanja na to temo. Rejci so predstavili tudi slovenski avtohtoni pasmi ovac, to sta istrska pramenka in jezersko-solčavska ovca. Za obiskovalce, ki jih zanimajo "hišni ljubljenci", je društvo gojiteljev malih živali iz Maribora pripravilo kar lepo razstavo perutnine, kuncev in golobov. Med raznimi pasmami naj omenimo vsaj lepe primerke štajerske kure in slovenskega beloglavčka v različnih barvnih odtenkih, ki je edina domača pasma golobov. Na skrajnem delu sejmišča so pripravili edinstven prikaz vzorčnih nasadov, na katerih so si obiskovalci lahko ogledali, kako uspevajo različni hibridi koruze, a tudi industrijska konoplja, lan, ajda, proso in razne poljščine, ki jih sejemo za strniščne dosevke.

Drugi del sejmišča je bil namenjen živilsko-predelovalni industriji. Predstavljala se je vsa slovenska živilska industrija, ki skuša s kakovostjo prodreti na mednarodni trg, kar ji je deloma že uspelo. Na letošnji oceni kakovosti prehranbenih izdelkov je največ nagrad in priznanj zbralo podjetje Mesna industrija Primorske - MIP, ki je zaradi tega tudi letošnji nosilec kakovosti. Strokovne komisije so ob mesnih izdelkih ocenjevale tudi mleko in mlečne izdelke ter vino. Letos so ocenili 927 vzorcev vina. Na samem sejmu pa so posebno pozornost namenili predstavitvi sorte chardonnay. Ko že govorimo o vinu, naj povemo, da je bil v torek, 25. avgusta, dan vinogradnikov in da je ob tej priložnosti založba *Kmečki glas* predstavila tudi knjigo znanega primorskega vinogradniškega izvedenca Hilarija Koste z naslovom *Vinogradniški nasveti*.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pa je na letošnjem sejmu pripravilo tudi forum o kmetijski politiki v Sloveniji. To je bila priložnost, da je minister Ciril Smrkolj prvič predstavil program reforme kmetijske politike v prihodnjem triletnju. O tem bo seveda še razpravljalo slovenski parlament.

Obisk kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni je vsekakor zanimivo doživetje, ker gre za celosten prikaz teh dveh področij. Z razliko od italijanskih strokovnih sejmov pa znajo organizatorji poskrbeti tudi za prijetno domačnost s primerno ponudbo gostinskih uslug, a tudi najrazličnejšega porabnega blaga, ki si ga gospodinjstva ob obisku sejma lahko nabavijo.

JADRANJE

JADRALKA JOHANA
KRIŽNIČ MLADINSKA
DRŽAVNA PRVAKINJA

V Gradežu je pred nedavnim potekalo absolutno in mladinsko državno jadrarno prvenstvo v razredu europa, na katerem se je spet uveljavila slovenska predstavica. Mlada jadralka Jadrarnega kluba Čupa iz Sosljana, Johana Križnič, je namreč dosegla velik uspeh. Postala je mladinska državna prvakinja, poleg tega je na absolutni lestvici dosegla tretje mesto.

Prvenstva, ki ga je priredil klub Lega navale, se je udeležilo 43 tekmovalcev in tekmovalk, potekalo pa je v neugodnih vremenskih razmerah tako zaradi pomanjkanja vetra kot zaradi slabega vremena. To je vplivalo tudi na

dejstvo, da je najboljša zamejska jadralka, članica Tržaškega pomorskega kluba Sirena Arianna Bogatec, pristala na končnem petem mestu. Arianna se mora za ta neuspeh vsekakor "zahvaliti" brezvetrju v četrti regati, kjer je bila 24., kar ji je pokvarilo rezultat, saj je dotlej vodila. Tako je na absolutni lestvici prišel prvi

Davide Fontana, na drugo mesto se je uvrstil Emanuele Dufour, tretja pa je bila, kot že rečeno, Johana Križnič, ki je bila s tem tudi najboljša predstavica ženskega spola. V štirih regatah (predvidenih jih je bilo sicer sedem) je Johana zasedla najprej četrto, nato drugo, deveto in šesto mesto, kar je omogočilo presentljiv in odličan rezultat. S tem si je Johana Križnič priborila tudi zmago na mladinskem prvenstvu.

Na prvenstvu sta nastopila še dva Sirenina jadralka, in sicer Miran Guštin, ki je zasedel 15. mesto, in Janja Del Linz, ki je bila 39. Prvenstvo v Gradežu je veljalo tudi za zadnjo kvalifikacijsko preizkušnjo pred svetovnim prvenstvom, ki bo januarja prihodnjega leta v Melbourne v Avstraliji in ki se ga bo udeležila tudi Arianna Bogatec.

OB 68. OBLETNICI USTRELITVE

18. TRADICIONALNI SPOMINSKI
POHOD BAZOVIŠKI JUNAKI

FOTO KROMA

V nedeljo, 6. septembra, je na bazovski gmajni potekala spominska svečanost ob 68. obletnici ustrelitve bazoviških junakov Bidovca, Miloša, Marušiča in Valenčiča. O sami

proslavi je govor na drugem mestu, omeniti pa je treba, da je ob tej priložnosti potekal tudi tradicionalni pohod Bazoški junaki, ki ga je že 18. leto priredilo Športno združenje Sloga oz. njegov planinski odsek. S tem se tudi naš šport želi simbolično pokloniti spominu na štiri fante, ki so darovali svoja življenja za slovenstvo teh krajev.

Že v jutranjih urah lepe sončne nedelje se je prek sto sedemdeset udeležencev zbralo v Bazovici, od tod pa krenilo prek Jezera, Drage in Peska do Gročane. Tam so udeleženci pohoda prestopili italijansko-slovensko mejo pri mejnem prehodu za dvo-lastnike, ki je bil za tisto priložnost odprt. Sprejeli so jih člani Planinskega društva Sežana, ki so zamejce pogostili na Jermancu. Po krajšem postanku so se udeleženci pohoda podali na hrib Kokoš, od tam pa so se spustili na bazovsko gmajno do spomenika bazoviškimi junakom. Tam so se tudi vključili v osrednjo proslavo.

Tudi letos se je pohoda Bazoški junaki udeležilo večje število slovenskih planincev s Koroškega. Mlada predstavnikinja ŠZ Sloga in Planinskega društva Ravne na Koroškem sta tudi položila venec pred spomenik.

Po končani proslavi so se udeleženci pohoda in drugi gostje udeležili družabnega srečanja v prostorih Gospodarske zadruge v Bazovici.

NAMIZNI TENIS

KRASOVKE OSVOJILE
16. KRAŠKI POKAL

V Športno-kulturnem centru v Zgoniku je konec prejšnjega tedna potekal ženski namiznoteniški turnir za 16. Kraški pokal, ki ga prireja ŠD Kras. Turnir je osvojila ekipa Krasa Generali, ki je premagala ekipo Duga Resa s Hrvaškega. Tretji se je uvrstil Tra-min iz Bocna, četrta pa je bila postava mlajših Krasovih igralk. Ekipo Krasa Generali so sestavljale Wang Xue Lan, Vanja Milič (na sliki) in Martina Milič, ki je nadomeščala Katjo Milič. Mlajšo ekipo Krasa pa so sestavljale Daša Breščiani, Nina Milič, Jasmin Kralj in še Irena Rustja.

AFERA O
DOPINGU
ŠE VEDNO
PRETRESA
ITALIJO

Italijanski športni svet z zanimanjem in mešanimi občutki spremlja potek afere, v katerem se je zaradi pomanjkljivih laboratorijskih pregledov športnikov pri ugotavljanju jemanja nedovoljenih poživil znašel CONI (italijanski olimpijski odbor).

Ta osrednja športna organizacija ima v Acqua Acetosi svoj osrednji laboratorij, ki je bil že vrsto let na slabem glasu, saj naj bi ne deloval tako, kot bi moral. Šele nedavna sodna raziskava pa je pokazala, da nogometašev skorajda niso klicali na pregled urina in krvi, da so omenjeni laboratoriji skoraj redno zanemarjali raziskavo krvi in iskanje prepovedanih hormonov v njej. Seveda sedaj vsi valijo krivdo na druge. Za vse naj bi bil kriv predsednik CONI-ja Mario Pescante in vse glasnejše so zahteve po njegovem odstopu, ker naj bi se CONI pod njegovim vodstvom samo navidezno boril proti doping u športu. Že samo dejstvo, da se je znašla tako ugledna organizacija športnikov, kot je CONI, v središču pozornosti zaradi dopinga, nas potrjuje v prepričanju, da je današnji šport v Italiji vse prej kot čist.

Brez nepotrebnega moraliziranja lahko zapišemo, da se zaradi velikih finančnih interesov danes v športu dogaja veliko stvari, ki s športom nimajo nobene zveze, niti najmanjše ne.

NOGOMET

DOBER START
ITALIJE IN
SLOVENIJE

Konec prejšnjega tedna so se začele kvalifikacijske tekme za nastop na evropskem nogometnem prvenstvu leta 2000. Italijanska reprezentanca, na klopi katere je bil prvič novi selektor Dino Zoff, je v soboto, 5. t.m., v Liverpoolu prepričljivo premagala Wales z rezultatom 2:0 (gola sta dala Fuser in Vieri). V nedeljo pa je v Atenah slovenska nogometna reprezentanca, ki jo vodi Srečko Katanec (na sliki), izenačila z Grčijo z izidom 2:2 (za Slovenijo je bil oba-krat uspešen Zahovič).

Z 2. STRANI

RUSIJA NA KOLENIH

Kot rečeno, so oči vsega sveta uprte v Rusijo, kjer se bje oster boj za politično prevlado med zagovorniki nujnih globokih reform in tistimi, ki se jim toži po prejšnjih časih, čeprav tega jasno ne priznajo. V bistvu jim gre za to, da dobijo čimveč oblasti, vse drugo že pride potem.

Rusijo sestavlja 89 upravno-teritorialnih enot:

- 21 avtonomnih republik;
- 1 avtonomna židovska republika;
- 10 avtonomnih državnih okrožij;
- 49 avtonomnih dežel;
- 6 avtonomnih okrajev;
- 2 mesti - deželi (Moskva in Sankt Petersburg).

Iz tega je razvidno, kako raznolika je upravna in politična struktura te izredno obsežne državne tvorbe. Tudi s tega vidika je takšno državo težko upravljati.

S 3. STRANI

OSTATI ZVESTI KORENINAM...

Vsi ljudje, ki cenimo lepe stvari in damo kaj na lastne korenine, zelo cenimo vajino odločitev, ki ji pri nas ni primere. To vam lahko sam povem in to smo vam tudi dokazali s številno udeležbo na otvoritvi. Hvaležni smo vam. Kako pa mislite nadaljevati s pobudami v galeriji, s sklodom? Kakšne programe imata?

To je zelo zapleteno, ker imava opraviti z veliko birokracijo, nikdar ni dovolj dokumentov, dovoljenj, vedno kaj zahtevajo, stalno morava dobivati nova dovoljenja. Može odvetnik, a vseeno... Upava, da bomo v kratkem lahko vse birokratske težave rešili in bomo res začeli z delom. Upava v dobre sodelavce! Načrtov je veliko, saj imamo za hišo tudi lepo jaso, na kateri bi lahko razstavljali tudi kipe. Čeprav je najina hiša in galerija z njo na samem, je dobro povezana s Trstom in vsemi središči. Poglejte, nikdar ne bi verjela, da bo že prva razstava mojih del v galeriji naletela na tak odmev. Po otvoritvi so si jo prišli ogledat ljudje iz Benetk, Padove in še bolj oddaljenih krajev. Čeprav je galerija uradno še zaprta, sem jih rade volje sprejela. Ljudje, ki se ukvarjajo z umetnostjo, imajo zelo daljnogledne načrte za razstave. Danes namreč razdalj skorajda ni več. Veliko se jih je javilo, da bi pri nas imeli tudi okrogle mize in podobne prireditve. Upam, da bo šlo dobro, zanimivo pa bo gotovo.

Važno je, da ostane Bajta taka, kot je sedaj, da postane središče umetniškega dogajanja, da ostane v slovenskih rokah, da se vse lepo, kar sva oba vse življenje zbirala, tudi ko so bili težki časi, ne porazgubi, da ostane za naše ljudi, za prihodnje rodove. Pri svojih delih skušam ostati zvesta svojim koreninam; tako naj bo tudi z dogajanjem v Bajti. To ne pomeni zapiranje vase; nasprotno, upava, da bomo lahko tukaj prirejali mednarodne razstave, toda: ostati zvesti svojim koreninam, to je glavno!

POD DROBNOGLEDOM

JUBILEJ 2000

MODERNA EKONOMIKA IN KRŠČANSKA SOCIALA

Josip Visarionovič Džugašvili - Stalin (+1953) je ironično postavil vprašanje: "Koliko divizij ima papež?" Zgodovina odgovarja, da so komunizem, nacizem in fašizem s svojimi divizijami že davno pokopani, medtem ko slovanski papež Karol Wojtyła - na podlagi miru in človeških pravic - proslavlja "Jubilej 2000" pastoralne Cerkve ali tudi socialne Cerkve, ker mora skrbeti za vse ljudi: za verne in neverne.

EGIDIJ VRŠAJ

lika jubilejna leta vsakih 50 let. Glavna značilnost tega jubilejnega leta je bila splošna "emancipacija" ali oprostitev vseh ljudi, ki so potrebovali osvoboditev. Vsak Izraelc je ob tej priložnosti dobil nazaj zemljo svojih očetov, če jo je morda prodal ali jo je izgubil, ker je padel v sužnost. Nikomur ni bilo dovoljeno dokončno vzeti zemljo, ker je pripadala Bogu. Prav tako Izraelci niso smeli ostati za vedno v sužnosti, ker jih je Bog odrešil zase z osvoboditvijo iz Egipta.

Na ta način je nastala določena socialna doktrina ali družbeni nauk, ki se je še bolj razvil v Novi zavezi.

Jubilejno leto je moralo vrniti enakopravnost vsem sinovom Izraela ter odpreti nove možnosti družinam, ki so izgubile imetje ali celo osebno svobodo.

Bogataše je jubilejno leto opozarjalo, da so sužnji Izraelci znova postali enakopravni ter lahko zahtevajo svoje pravice. V obdobjih - predvidenih po Mojzesovem zakonu - je bilo treba proglašiti jubilejno leto za pomoč ubogim. Po tej zakonodaji pravičnost obstaja predvsem v zaščiti slabotnih.

Janez Pavel II. v apostolskem pismu navaja psalmista, ki pravi: "Kralj se mora odlikovati v pravičnosti. Osvobodil bo ubogega, ki prosi, ter reveža, ki ne najde pomoči; usmilil se bo bednega ter bo rešil življenje slabotnim."

To mišljenje temelji na prepričanju, da je Bog Stvarnik in s tem tudi Gospodar vsega, zlasti zemlje. Če je potem zemljo daroval ljudem, to pomeni, da jo je daroval vsem. Bogastva stvarstva je torej treba smatrati za skupno imetje vsega človeštva. Kdor ima dobrine kot svojo lastnino, je dejansko samo upravitelj, ker je volja Boga, da ustvarjene stvari služijo vsem na pravičen način.

"Jubilej 2000 - dodaja Janez Pavel II. v apostolskem pismu - mora služiti tudi obnovitvi te socialne pravičnosti. V tradiciji jubilejnih let ima tako eno svojih korenin socialna doktrina Cerkve, ki je vedno imela svoje mesto v cerkvenem nauku ter se je posebno razvila v zadnjem stoletju, zlasti po socialni okrožnici Leona XIII. *Rerum novarum*."

SODELOVANJE EKONOMIKE IN SOCIALE

Spomnimo še na nekaj drugih zgodovinskih poslanic Janeza Pavla II. o Jubileju 2000.

"Vesoljni cerkveni zbor Vatikan II. - je dejal papež leta 1994 - predstavlja dogodek Previdnosti, s katerim je Cerkev pričela priprave na Jubilej 2000. Gre za cerkveni zbor, ki je sicer podoben, a po drugi strani tudi zelo različen od prejšnjih: za cerkveni zbor, osredotočen na Kristusa in Cerkev ter istočasno odprt svetu. To odprtje je evangelijski odgovor na razvoj sveta s pretresljivimi izkušnjami XX. stoletja."

V govoru Evropi (leta 1995) Janez Pavel II. pravi: "Leto 2000 je važna orientacijska točka ne samo za krščanstvo in za Cerkev. Važna je za Evropo, zlasti v sedanji dobi. Po padcu totalitarnih sistemov Evropa dejansko skuša vedno bolj postati *Domovina domovin*."

Iz govora Severni Ameriki (leta 1992): "Cerkev - pred vrati tretjega krščanskega tisočletja in v dobi padca številnih ovir in ideoloških pregrad - smatra za svojo neizogibno dolžnost, da še bolj duhovno združi vsa ljudstva te velike celine ter da po svojem verskem poslanstvu spodbuja duha solidarnosti med njimi za rešitev dramatičnega položaja širokih delov prebivalstva, ki težijo k zakonitemu integralnemu napredku ter k pravičnim in dostojanstvenim življenjskim pogojem."

Prav tako iz leta 1992 je govor Latinski Ameriki. "Latinska Amerika - kontinent upanja - mora pogumno in odločno vstopiti v tretje krščansko tisočletje ter širiti luč vere, katero je prejela pred petimi stoletji. Bodočnost se predstavlja brez dvoma kot velik izziv za ustvarjalno sposobnost in za voljo medsebojnega razumevanja med ljudstvi, ki tvorijo veliko družino Latinske Amerike. Združena v krščanskih koreninah kot zgodovinski osnovi naj dajo novo življenjsko silo moralnim vrednotam za socialno skladnost, solidarnost in napredek."

Poslanica Afriki iz leta 1994: "Verniki v Afriki so ob tretjem tisočletju pred velikim izzivom. Klicani so k novemu zagonu evan-

gelizacije in k plemenitim naporom za človeški napredek v slogi in miru. Afrika, sprejmi Odrešenika ter mu dovoli hoditi po poteh kulture iz življenja tvojih starodavnih ljudstev!"

V poslanici Aziji (iz leta 1995) Janez Pavel II. govori o težkem misijonskem delu na novih področjih obširne "človeške geografije" v Aziji. "Odit je treba - pravi papež - v velike mestne predele, ki so polni revežev, priseljencev, zapuščenih družin, beguncev ter mladincev pod pritiskom modernih komunikacijskih sredstev. Misijonarjem je v pomoč spoštovanja vredna tradicija Azije: molk, razmišljanje, molitev, samoodpoved, askeza."

Govor Janeza Pavla II. Združenim narodom dne 5. oktobra 1995: "Ob začetku mojega papeževanja, približno pred 17 leti, sem zapisal, da je zelo težko napovedati, kakšne znake bo leto 2000 zapustilo na obrazu človeške zgodovine in kaj bo prineslo vsakemu narodu, državi ali kontinentu. Tudi dandanes ni nič lažje napovedovati. Vendar vem, da je vaše vdanostno delo tu pri Združenih narodih obetajoče znamenje dejstva, da bo novo tisočletje prineslo nov razcvet pristnega človečanstva v odprtju, sočutju in solidarnosti med narodi."

In še papežev proglas z dne 12. decembra 1996: "Ob bližanju konca XX. stoletja in ob začetku novega tisočletja mora človeštvo kljubovati številnim velikim izzivom. Na obzorju se pojavlja z vsa resnostjo težka in zamotana naloga za pravično in pravično razdelitev svetovnih virov med tistim delom človeške družine, ki je že dosegel primerno življenjsko raven, ter tistim in obsežnejšim delom, ki se še vedno - ob ogromnih ovirah - bori za človeka dostojen obstoj."

"Bodočnost človeštva - opozarja Karol Wojtyła, bivši delavec - zavisi od izida tega orjaškega izziva."